



Evaluering og forbedring av budsjettmodellen for grunnskolen

VERSJON 12.2.24

BÆRUM KOMMUNE

AGENDA
KAUPANG

OPPDRAKSGIVER: Bærum kommune

RAPPORTNUMMER: R1021963-04

RAPPORTENS TITTEL: Evaluering og forbedring av budsjettmodellen for grunnskolen

ANSVARLIG KONSULENT: Bjørn A Brox

KVALITETSSIKRET AV: Øystein Granheim

DATO: 12.2.2024

Forord

Denne rapporten er skrevet på oppdrag av direktøren for oppvekst i Bærum kommune.

Rapporten er en evaluering av budsjettmodellen for grunnskolen i Bærum kommune og forslag til forbedring av modellen.

Arbeidet er gjort i samarbeid med en prosjektgruppe med strategisk ledelse, rektorer og stabspersoner innen oppvekst. Data er samlet inn høsten 2023. Vi takker for godt samarbeid med kommuneadministrasjonen om datainnsamling og kvalitetssikring av arbeidet.

Arbeidet er utført av Agenda Kaupang, som underleverandør for Rambøll AS. Alle konklusjoner står for konsulentens regning. Vi tar forbehold for feil i datagrunnlaget.

Skøyen, februar 2024

Agenda Kaupang/Rambøll

Innhold

1	Sammendrag	4
1.1	Oppgaven	4
1.2	Kvalitet og kostnader i grunnskolen i Bærum	4
1.3	Budsjettmodeller i Bærum og andre kommuner	5
1.4	Evaluering av dagens budsjettmodell	5
1.5	Forslag til ny budsjettmodell	6
1.6	Styring av samlet utgift i grunnskolen	8
2	Kostnader og kvalitet i grunnskolen	11
2.1	Kommuneindeksen	11
2.2	Regnskap 202 Grunnskole	13
3	Budsjettmodeller i andre store kommuner	19
3.1	Stavanger	19
3.2	Sandnes	20
3.3	Oslo	21
4	Dagens budsjettmodell i Bærum	22
4.1	Beskrivelse av budsjettmodellen for 2023	22
5	Evaluering av dagens tildelingsmodell	25
5.1	Evalueringskriterier	25
5.2	Rettferdig	25
5.3	Objektiv	29
5.4	Gjennomsiktig	30
5.5	Forutsigbar	30
5.6	Fremme effektiv drift	31
5.7	De vedtatte budsjetttrammene og regnskapet 2023	32
5.8	Samlet vurdering	33
6	Ny budsjettmodell	35
6.1	Valg av prinsipp for ny modell	35
6.2	Ny modell etter prinsippet «Timer per elev»	37
7	Styring av den samlede budsjetttrammen	53

1 Sammen drag

1.1 Oppgaven

Bærum kommune ønsker en evaluering av dagens modell for å tildele ressurser til grunnskolene i kommunen og forslag til forbedring av modellen. Mandatet er formulert slik:

«Kommunen ønsker en gjennomgang og evaluering av dagens ressursfordelingsmodell for de offentlige grunnskolene. Utredningen skal inneholde en evaluering av hvordan den nåværende ressursfordelingsmodellen har slått ut for de ulike skolene blant annet etter innføring av nasjonal lærernorm, og en uttalelse om den totale grunnskolerammens dimensjonering. Videre ønskes det en konsekvensanalyse som ser på langsiktige effekter av å holde på den nåværende modellen samt anbefaling for en ressursfordelingsmodell som sikrer bærekraft og tilstrekkelig kvalitet.»

Dagens tildelingsmodell omfatter bare midler til undervisningsformål. Det vil si KOSTRA-funksjon 202 Grunnskole. Midler til funksjonene 215 SFO, 222 Skolelokaler og 223 Skoleskyss er ikke med i dagens budsjettmodell.

Modellen omfatter bare de 39 ordinære grunnskolene. Spesialsolen Haug og Bærums alternative skoler (BAS) (Glassverket, Skarva og Sandviksbukta), er ikke med i modellen. De får midler etter andre regler.

1.2 Kvalitet og kostnader i grunnskolen i Bærum

Kravene til budsjettmodeller avhenger blant annet av kostnadsnivået og kvaliteten i tjenesten. Kravene til nøyaktighet øker når kostnadene er lave. Da er det lite slingsmonn i forhold til kravene i lov og avtaleverk. Lave kostnader kan gå ut over kvaliteten.

Vi har sammenlignet kvaliteten og kostnadene i grunnskolen i Bærum med andre kommuner. Effektivitet defineres som forholdet mellom kostnader og kvalitet. I Agenda Kaupangs måling Kommuneindeksen for 2023 rangeres Bærum som den nest mest effektive grunnskolen i landet, etter Nordre Follo, basert på data fra 2022. Når vi sammenligner Bærum med andre kommuner, er alle skolene med i analysen, også Haug og BAS.

Det var svært lave kostnader i grunnskolen i Bærum i 2022. Det var bare 24 kommuner som hadde lavere kostnader i det samlede grunnskoletilbudet (undervisning, voksenopplæring, SFO, lokaler og skyss). Kvaliteten i grunnskolen er samtidig meget god. Bærum rangeres som nummer to på kvalitet i den samme målingen. Kvaliteten er målt med 14 indikatorer for læringsutbytte, trivsel og lærernes kompetanse.

I dette prosjektet ser vi bare på undervisningen (funksjon 202 Grunnskole). Det var bare en kommune med lavere undervisningskostnader per elev i 2022. Det var ingen kommuner med lavere bemanning per elev i skolene skoleåret 2022–23. Det er forståelig at Bærum har lave elevkostnader. Innbyggerne i Bærum har gode levekår. Det antas å redusere ressursbehovet. Det er dessuten store skoler i Bærum. Men skoleutgiftene er betydelig lavere enn skolestørrelsen tilsier. Det var 211 færre årsverk i skolene enn forventet forrige skoleår, ut fra statistiske vurderinger. Bærum driver helt på lovens grense når det gjelder antall lærerårsverk. 5 skoler rapporterte færre lærerårsverk i 2022 enn Opplæringsloven tillater (Lærernormen). Dette skoleåret var det tre skoler som rapporterte for lav bemanning.

De lave kostnadene betyr at det er lite å gå på i forhold til krav i lov og avtaleverk. De små marginene setter store krav til nøyaktighet når ressurser skal tildeles til den enkelte skole.

1.3 Budsjettmodeller i Bærum og andre kommuner

En budsjettmodell for grunnskolen må dekke både ordinær undervisning (timeplanen), spesialundervisning, ledelse og administrasjon. Den ordinære undervisningen tar brorparten av ressursene.

Det er tre alternative prinsipper for å budsjettere den ordinære undervisningen i grunnskolen:

- ▶ Kroner per elev: Skolene får i hovedsak en stykkpris per elev og per skole (for å håndtere smådriftsulemper). Dette er den enkleste modellen.
- ▶ Timer per klasse: Skolene får i hovedsak en sum lærertimer per klasse og en sum per skole (for å håndtere smådriftsulemper). Dette er den tradisjonelle modellen. Inntil 2001 var det regler om maksimalt antall elever per klasse.
- ▶ Timer per elev: Skolene får en sum timer per elev og en sum per skole (for å håndtere smådriftsulemper). Dette er den vanligste modellen etter at lærernormen ble innført i 2019.

Dagens budsjettmodell i Bærum er av typen Timer per elev. Skolene får mesteparten av lærertimene etter antall elever. I tillegg får skolene årsverk til ledelse, kontor og bibliotek. Årsverkene følger også elevtallet. Smådriftsulemper håndteres med et fast beløp per skole, minimum elevtall og minstekrav til bemanning (ledelse).

Det er ingen fasit når det gjelder budsjettmodeller. Store norske kommuner har alle varianter av budsjettmodeller. Oslo har en stykkprismodell med noe omfordeling etter levekårsindeks i bydelene. Stavanger har en stykkprismodell som tar hensyn til lønnsforskjeller mellom skolene. Sandnes lar skolene velge mellom en modell med timer per klasse og en modell med timer per elev.

1.4 Evaluering av dagens budsjettmodell

En budsjettmodell for grunnskolen har to formål: den skal beregne det samlede behovet for midler til grunnskolen og fordele pengene mellom skolene.

Som fordelingsmodell er dagens budsjettmodell evaluert etter fem kriterier. Modellen bør være rettferdig, objektiv, forutsigbar, gjennomiktig og fremme effektiv drift. Dette er alminnelige krav til budsjettmodeller for kommunale tjenester.

Budsjettmodellen i Bærum kommer middels ut på disse kriteriene.

- ▶ Rettferdig: Modellen er faglig fundert. Den skiller mellom ordinær undervisning, spesialundervisning, redusert leseplikt og ulike andre oppgaver som følger av lov og avtaleverk. Modellen har likevel store mangler. Beregningen av behov for midler til styrking og spesialundervisning til hver enkelt skole er ikke oppdatert siden 2015 og gjenspeiler ikke forskjellene i levekår i skolekretsene i dag. Modellen sikrer ikke at midlene til ordinær undervisning er over lovens minstekrav (lærernormen).
- ▶ Objektiv: Modellen er ganske objektiv. Det er lite skjønn. Rektor kan ikke påvirke rammen i særlig grad. Mesteparten av midlene tildeles på grunnlag av elevtallet og lønnsnivået i staben. Midler til styrking/spesialundervisning er tildelt skjønnsmessig.
- ▶ Forutsigbar: Modellen er ganske forutsigbar. Det meste avhenger av elevtallet og lønnsnivået ved skolen. Elevtallet i modellen anslås 1.4. før skoleåret starter. Modellen er ikke langsiktig. Den dekker bare et kalenderår.

- ▶ Gjennomsiktig: Modellen er ikke særlig gjennomsiktig. Rektorene får tilsendt et brev med resultatet av tildelingen i timer og årsverk. De får ikke tilsendt modellen med utregning av beløpene. Modellen er ikke dokumentert. Rektorene får ikke opplæring i å forstå modellen.
- ▶ Fremme effektivitet: Modellen er ganske målrettet. Den stimulerer ikke til økt spesialundervisning. Den detaljstyrer ikke rektors prioriteringer i særlig grad.

Dagens budsjettmodell er ikke et verktøy for å beregne det samlede behovet for midler til de ordinære grunnskolene. Modellen produserer ingen nøkkeltall som kan sammenlignes med tidligere år eller med andre kommuner. Modellen dekker bare ett skoleår, mens kommunens handlingsprogram går over fire år.

1.5 Forslag til ny budsjettmodell

Det er laget et forslag til ny budsjettmodell, basert på prinsippet «timer per elev». Det vil si at modellen starter med lærertimer per elev. Det er det samme prinsippet som dagens tildelingsmodell. Modellen tildeler noen ressurser per skole, for å motvirke smådriftsulemper. Modellen omfordeler betydelige midler etter levekårsindeks (spesialundervisning, språkstøtte, ledelse, miljøarbeidere).

Det er vurdert to andre metoder for å tildele budsjett i grunnskolen:

- ▶ Kroner per elev: Modellen tildeler penger per skole, per elev og per spesialelev, gjerne med levekårsjustering. Oslo har en slik stykkprismodell. Dette er den enkleste og minst nøyaktige modellen. Den passer ikke i kommuner med svært lave kostnader, slik det er i Bærum. Da blir nøyaktighet viktigere enn enkelhet.
- ▶ Timer per klasse: Modellen tildeler timer til ordinær undervisning per klasse, ikke per elev. Denne modellen er lite aktuell etter at reglene om klassestørrelse forsvant fra opplæringsloven i 2001. Timer per klasse brukes mest i kommuner med mange små, fådelte skoler. Bærum har ingen fådelte skoler.

Den nye modellen er bygget opp slik at tildelt budsjett for hver skole og kommunen som helhet kan sammenlignes med ressursbruken som er rapportert til GSI. Det gjør det mulig å analysere avvik mellom budsjettet og faktisk bruk av årsverk på en detaljert måte.

Den nye modellen presenteres i rapporten med utgangspunkt i driftsnivået rapportert i GSI høsten 2022, altså nivået i Bærum før tilleggsbevilgningene i budsjettet for 2023 og 2024. Dette er alternativ null.

1.5.1 Elever

Modellen bruker befolkningsprognoser fra kommunens planavdeling. Elevtallet endres i takt med samlet elevtall i skolekretsen. Modellen forutsetter at 1350 innbyggere 6–15 år ikke går i ordinær kommunal grunnskole.

1.5.2 Lærertimer (årstimer)

Modellen skiller mellom timer til ordinær undervisning, spesialundervisning, språkstøtte og timer til annet enn undervisning (reduert leseplikt). Lærertimer gjøres om til årsverk ved å dele på antall undervisningstimer per årsverk («leseplikten»). Lærertimer tildeles slik:

Ordinær undervisning:

Alle skolene får tilstrekkelig med timer til å komme innenfor lærernormen (17 elever per lærer på barneskolen og 20 elever per lærer på ungdomsskolen).

Den nye modellen tildeler mindre timer til små skoler enn dagens modell. Det er nødvendig å flytte timer til de store skolene for at alle skolene skal komme innenfor lærernormen.

Spesialundervisning

Den nye modellen tildeler halvparten av midlene til spesialundervisning per elev og halvparten etter en levekårsindeks.

Det er laget en levekårsindeks for å fordele midler til spesialundervisning mest mulig rettferdig. Levekårsindeksen har tre indikatorer som er vektet slik: lav utdanning (50 %), lav inntekt (25 %) og mange innvandrere (25 %). Levekårsindeksen gir betydelige omfordelinger mellom skolene.

I dagens modell tildeles midler til spesialundervisning etter en lignende tankegang. Indeksen for hver skole i dagens modell er ikke dokumentert og har vært uendret siden 2015. Ny indeks fører til betydelig omfordeling mellom skolene.

Språkstøtte

Midler til språkstøtte blir i dag fordelt i henhold til de vedtak rektor har fattet om enkeltelever. I ny modell tildeles midler etter levekårsindeks. Levekårsindeksen for språkstøtte har bare en indikator: Andel ikke-vestlige innvandrere.

Mottaksklassene er tatt med i modellen for at disse skolene lettere skal kunne sammenligne budsjettet mot GSI-rapporteringen. Mottaksklassene er også med i dagens tildelingsmodell. Den nye modellen endrer ikke budsjettrammene for mottaksklassene.

Redusert leseplikt

Lærere må etter tariffavtalen undervise et visst antall timer per år. Dette kalles leseplikt. Leseplikten reduseres når lærere settes til annet arbeid enn undervisning. Det gjelder oppgaver som rådgiver, klassekontakt eller elevrådskontakt. Eldre lærere og nyutdannede lærere har redusert leseplikt.

I dagens modell er det mye telling av antall lærere etter alder, ansettelsestid og oppgaver utenom undervisning. Den nye modellen gir en viss forenkling av beregningen av timer til redusert leseplikt. En del av timene tildeles per elev.

1.5.3 Ledelse

Både gammel og ny modell tildeler ledelse per elev med en sikringsbestemmelse for små skoler.

I ny modell tildeles en liten del av ressursen etter levekårsindeksen. Oppgaven som leder er større på skoler med vanskelige levekår.

1.5.4 Kontor og bibliotek

Gammel og ny modell gir omtrent samme ressurs til kontor og bibliotekar samlet.

1.5.5 Miljøarbeidere

Miljøarbeidere er assistenter, fagarbeidere og miljøterapeuter. Disse ansatte bidrar i spesialundervisningen og hjelper elever med funksjonshemninger. Den nye modellen tildeler halvparten av assistent-ressursen etter samme levekårsindeks som spesialundervisningen.

I dagens budsjettmodell tildeles det ikke miljøarbeidere, med unntak av 0,8 årsverk til ungdomsskolene. Rektor får lærertimer og kan veksle disse om til assistenter, fagarbeidere eller miljøterapeuter.

1.5.6 Lønn

Lønn per årsverk er basert på lønnsnivået i hver skole. Dette gjøres på samme måte i gammel og ny modell.

1.5.7 Driftsmidler

Driftsmidler tildeles med et beløp per elev i ny modell. I dagens modell tildeles det et beløp per skole og et beløp per elev.

I dagens modell er driftsmidlene betydelig underbudsjettet. Regnskapet for 2023 viser dobbelt så høye utgifter (60 millioner kroner) som budsjettet (ca. 30 millioner kroner)

1.6 Styring av samlet utgift i grunnskolen

Budsjettmodellen er et verktøy for å fordele midler mellom skolene. Modellen er også et verktøy for å styre den samlede rammen for de ordinære grunnskolene i Bærum.

Den nye modellen er tilpasset den fireårige økonomiplanleggingen i kommunene. Elevprognoser er lagt som grunnlag for modellen. Modellen er også tilpasset statens system for rapportering av ressursbruken i grunnskolen (GSI). Det gjør det mulig å sammenligne den samlede ressursbruken med tidligere år og andre kommuner. Vi kan beregne nøkkeltall og vise handlingsmuligheter for strategisk styring.

Rapporten sammenligner fire ulike budsjetttrammer ved hjelp av den modellen som er presentert.

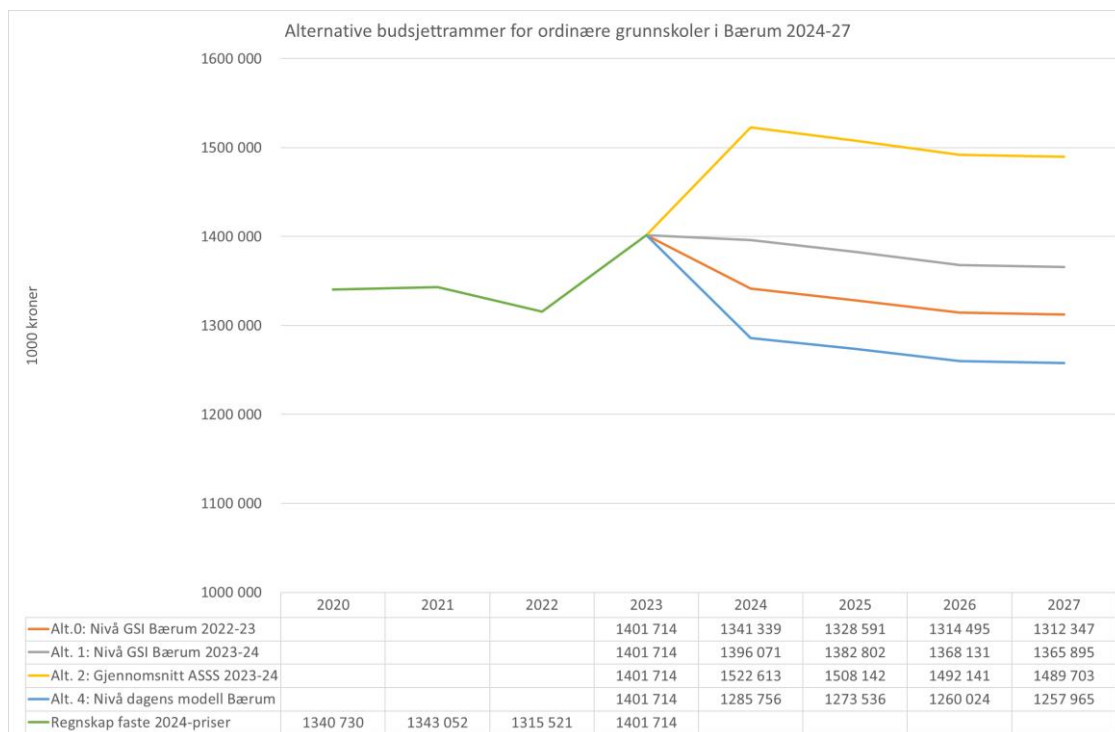
- ▶ Alternativ null: Nivået i Bærum i 2022, før tilleggsbevilgningene i 2023. Dette er det nivået skolen skal tilbake til, hvis tilleggsbevilgningene ikke videreføres.
- ▶ Alternativ 1: Nivået i Bærum 2023, inkludert tilleggsbevilgninger. Det vil si nivået dette skoleåret.
- ▶ Alternativ 2: Nivået i sammenlignbare kommuner (ASSS-kommunene) dette skoleåret.
- ▶ Alternativ 3: Dagens budsjettmodell uten tilleggsbevilgninger. Dette er det vedtatte nivået for driften uten tilleggsbevilgninger. Dette er i teorien det samme nivået som alternativ null, men alternativ null viser regnskapet.

Det billigste alternativet (dagens budsjettmodell) er 240 millioner kroner billigere enn det dyreste alternativet (ASSS-nivået). Bemanningsfaktor i alternativene varierer fra 9,5 årsverk per 100 elever til 11,1. Driftsmidlene varierer fra 30 millioner kroner til 60 millioner kroner.

Tabell 1: Alternative budsjettrammer 2024 for ordinære grunnskoler i Bærum.

Beløp i 1000 kroner	Alt 0	Alt 1	Alt 2	Alt 3
	Alt.0: Nivå GSI Bærum 2022-23	Alt. 1: Nivå GSI Bærum 2023-24	Alt. 2: Gjennomsnitt ASSS 2023-24	Alt. 4: Nivå dagens modell Bærum
Elever	15 867	15 867	15 867	15 867
Årsverk per 100 elever	9,7	10,1	11,1	9,5
Ordinær undervisning	6,1	6,2		6,4
Spesialundervisning og språkstøtte	1,3	1,4		1,8
Redusert leseplikt	0,7	0,7		0,4
Ledelse	0,6	0,7		0,5
Kontor og bibliotek	0,3	0,3		0,3
Miljøpersonale	0,7	0,8		0,1
Årsverk	1 538	1 604	1 761	1 507
Kostnad per årsverk	833	833	833	833
Sum lønn	1 281 046	1 336 071	1 467 080	1 255 609
Driftsmidler per elev	3,8	3,8	3,5	1,9
Sum driftsmidler	60 293	60 000	55 533	30 147
Sum netto utgift	1 341 339	1 396 071	1 522 613	1 285 756
Sum per elev, ordinære skoler	85	88	96	81

Figuren under viser kostnadsutviklingen i de fire alternativene i planperioden 2024–27.



Figur 1: Alternative budsjettrammer 2024-27 for ordinære grunnskoler i Bærum kommune.

Agenda Kaupang anbefaler alternativ 1: dagens bemanningsfaktor med oppjustert driftsbudsjett. Dette er kanskje et nivå som kan fungere på lang sikt, gitt de gode levekår som er i Bærum.

Alternativ 2 (ASSS-nivået) er antakelig ikke nødvendig for å oppnå gode resultater og godt arbeidsmiljø.

Alternativ null er nivået i 2022 med oppjustert driftsbudsjett. Dette er et nivå med stor risiko for lovbrudd og vanskelige arbeidsforhold. Vi tror ikke dette er et holdbart nivå på lang sikt.

Alternativ 3 er dagens budsjettmodell uten tilleggsbevilgninger. Dette er et nivå med underbudsjetterte driftsmidler og bemanning på lovens minimum. Det er ikke et realistisk nivå verken på kort eller lang sikt, tror vi.

2 Kostnader og kvalitet i grunnskolen

Budsjettmodellen bør tilpasses problemsituasjonen i kommunen. Kommuner med mye penger trenger ikke like detaljerte modeller som kommuner med lite penger. Kommuner med lav kvalitet i tjenesten vil kanskje trenger ekstra ressurser for å rette opp situasjonen.

Vi definerer effektivitet som forholdet mellom kostnader og kvalitet. Grunnskolen i Bærum er effektiv. Den har lave kostnader og høy kvalitet. Det er den nest mest effektive grunnskolen i landet i 2022 i henhold til Kommuneindeksen til Agenda Kaupang. Bærum har 363 elever per skole. Så store skoler skal i teorien gi lave utgifter per elev. Ingen kommuner i landet brukte færre årsverk per elev enn Bærum i 2022. Bærum hadde langt lavere ressursbruk enn skolestrukturen tilsier. Netto utgift til 202 Grunnskole (undervisningen) var 210 millioner kroner lavere enn statistisk forventet i en kommune med 363 elever per skole. Skolene hadde 261 færre årsverk enn forventet.

2.1 Kommuneindeksen

Kommuneindeksen måler kvalitet og kostnader i kommunale tjenester. Vi sammenligner avstanden til gjennomsnittet, målt i standardavvik. Kostnader og kvalitet veier like mye i målingen. Bærum ligger omtrent et standardavvik bedre an enn gjennomsnittskommunen, både på kvalitet og kostnader. Innenfor grunnskole er effektiviteten i Bærum rangert som nummer 2 av 356 kommuner, basert på data for 2022. Bærum har lave kostnader (nr. 25) og høy kvalitet (nr. 2).

Figuren under sammenligner Bærum med Asker og noen av de største kommunene i landet, Nordre Follo og kommunegruppe 12 (de største kommunene). Det er bare Nordre Follo som er mer effektiv.

Tabell 2: Kostnad og kvalitet i grunnskolen i noen kommuner 2022. Kilde: Kommuneindeksen 2023.

Kommuneindeksen 2023 Bærum							
		Kvalitetsindeksen	Kostnadsindeksen	Indeks effektivitet	Rang kostnader	Kvalitet rang	Effektivitet rang
	0 Kommune navn	Kvalitet Grunnskole	Indeks Grunnskole	Grunnskole	Rang Grunnskole	Rang Kvalitet Grunnskole	Grunnskole
3024	Bærum	0,98	1,15	1,07	25	2	2
3025	Asker	0,74	0,86	0,80	60	11	15
1103	Stavanger	0,67	0,77	0,72	76	24	24
5001	Trondheim	0,35	0,87	0,61	58	71	40
3005	Drammen	0,35	1,51	0,93	10	72	8
4204	Kristiansand	0,15	0,73	0,44	86	116	76
3020	Nordre Follo	0,66	1,53	1,09	8	25	1
ekg12	Kommunegruppe 12	0,45	0,90	0,68		-	0

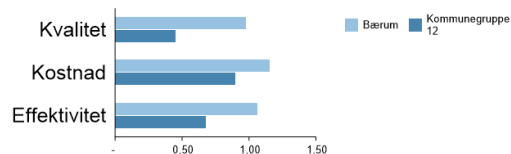
Figuren under viser mer detaljer om kostnader og kvalitet.

Grunnskolen

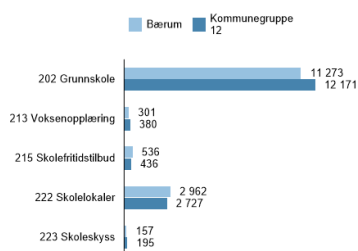
Kvalitet: bedre enn gjennomsnittet

Kostnader: bedre enn gjennomsnittet

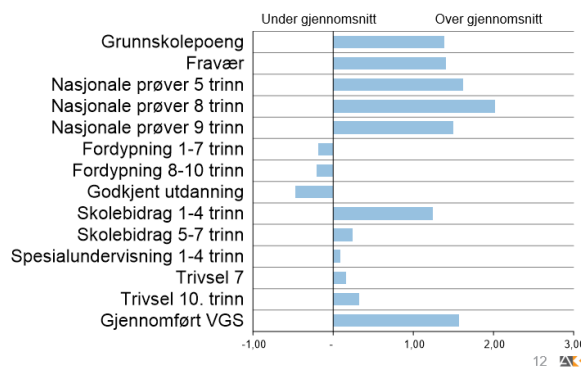
Effektivitet: bedre enn gjennomsnittet



Kostnader per Kostrafunksjon



Kvalitet, indeks per indikator



Figur 2: Kostnader og kvalitet i grunnskolen i Bærum. Kilde: Kommuneindeksen 2023.

Kvalitet: Kommuneindeksen er basert på 14 indikatorer for kvalitet i grunnskolen. Det er indikatorer for læringsutbytte, trivsel og kompetanse i personalet. Bærum skårer bedre enn gjennomsnittet på alle indikatorer utenom kompetanse. Det er flere ufaglærte lærere enn gjennomsnittet og lavere andel som har fordypning i de viktigste fagene.

Kostnader: Grunnskolen omfatter funksjonene 202 Grunnskole (undervisningen), 213 Voksenopplæring, 215 SFO, 222 Skolelokaler og 223 Skoleskyss. De behovskorrigerte netto utgiftene er 700 kroner lavere per innbygger enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Dette utgjør omtrent 100 millioner kroner, se tabellen under.

Tabell 3: Kostnadsforskjeller innen grunnskolen 2022. Kilde: KOSTRA og egne beregninger.

	Behovskorrigert netto utgift per innbygger	Netto utgift per innbygger	Utgiftsbehov	Innbyggere	Kostnadsforskjell i mill kr
Bærum	15 229	16 567	108,8 %	129 874	-
Asker	15 893	17 432	109,7 %	97 784	93,9
Stavanger	16 096	16 749	104,1 %	146 011	122,5
Trondheim	15 861	14 317	90,3 %	212 660	89,3
Drammen	14 417	13 959	96,8 %	103 291	114,6
Kristiansand	16 180	16 751	103,5 %	115 569	134,5
Nordre Follo	14 379	16 076	111,8 %	62 245	120,1
Kommunegruppe 12	15 909	15 778	99,2 %	1 431 018	96,1

2.2 Regnskap 202 Grunnskole

I dette prosjektet er vi ikke opptatt av hele grunnskolen. Prosjektet er avgrenset til funksjon 202 Grunnskole (undervisningen). Utgiftene til funksjon 202 Grunnskole var 11 273 kroner per innbygger i Bærum i 2022. Det er 900 kroner mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Forskjellen utgjør 126 millioner kroner. Regnskapet er korrigert for ulik andel elever i private skoler.

Skolestrukturen er den viktigste kostnadsdriveren i grunnskolen. De lave kostnadene i Bærum, Drammen og Nordre Follo har sammenheng med store skoler. Bærum hadde i gjennomsnitt 363 elever per grunnskole ved tellingen 1.10.2022. Det er 35 mer enn gjennomsnittet i kommune-gruppen og omtrent like mye som Drammen og Nordre Follo. Bærum har en effektiv skolestruktur.

Tabell 4: Elever per skole 2022. Kilde: KOSTRA.

	Elever per skole
Bærum	363
Asker	297
Stavanger	340
Trondheim	375
Drammen	361
Kristiansand	279
Nordre Follo	357
Kommunegruppe 12	328

Det neste spørsmålet er om utgiftsnivået står i forhold til skolestrukturen. Kostnader kan sammenlignes på kommunenivå med kroner per elev og på skolenivå med årsverk per elev.

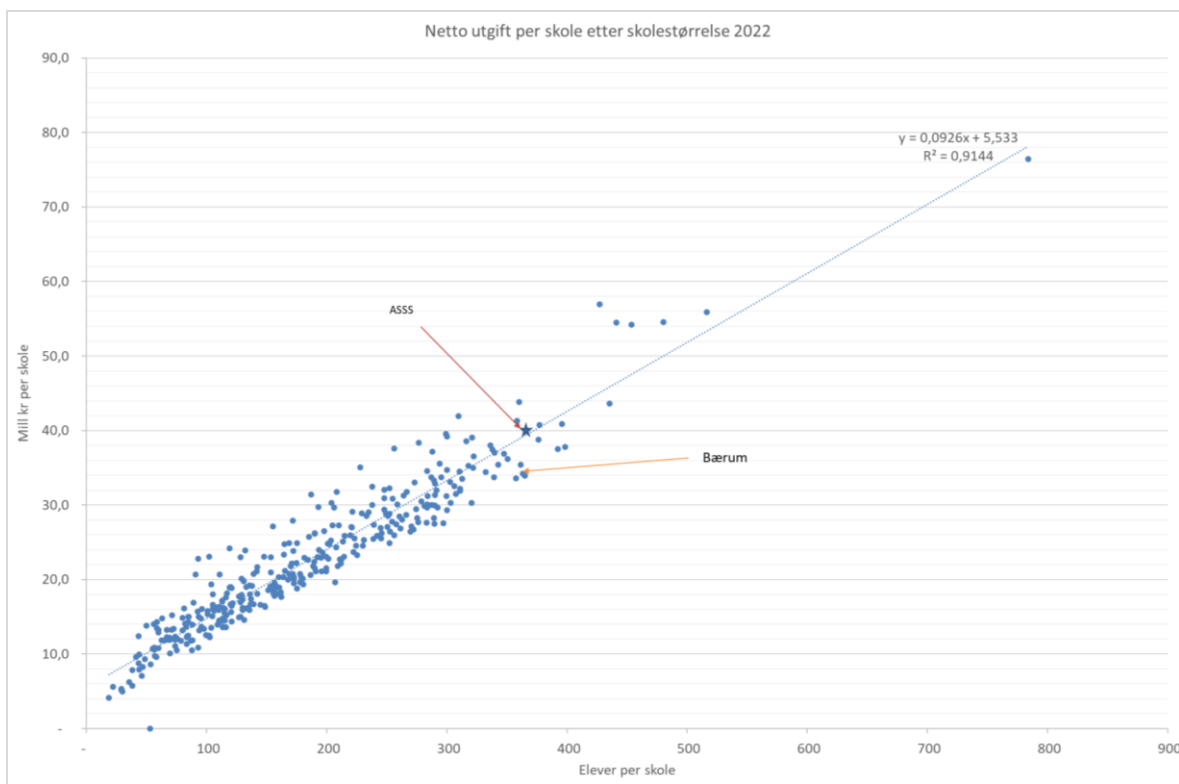
Bærum brukte 34 millioner kroner per skole i 2022. Det er 4,8 millioner kroner mindre enn statistisk forventet i en norsk kommune med 363 elever per skole, se figuren under. Ingen av sammenligningskommunene hadde større avvik fra forventet verdi. For kommunen som helhet er utgiftene 210 millioner kroner lavere enn forventet, basert på nasjonal statistikk.

Tabell 5: Faktisk og statistisk forventet utgift per skole 2022. Kilde: KOSTRA og egne beregninger.

	Elever per skole	Utgift per skole mil kr	Forventet utgift per skole	Bruker mer enn forventet per skole	Bruker mer enn forventet per kommune	Utgift per elev
3004 Fredrikstad	300	31,2	33,2	- 2,0	- 59,2	103,9
3005 Drammen	361	35,4	38,9	- 3,5	- 110,7	97,7
3024 Bærum	363	34,3	39,0	- 4,8	- 210,5	94,1
0301 Oslo	454	54,2	47,4	6,9	995,1	119,9
4204 Kristiansand	279	30,5	31,3	- 0,8	- 37,6	109,9
1103 Stavanger	340	37,0	36,9	0,2	7,7	109,0
1108 Sandnes	343	35,4	37,2	- 1,7	- 53,4	103,9
4601 Bergen	351	36,2	37,9	- 1,7	- 139,9	103,7
5001 Trondheim - Tråanten	396	40,9	42,0	- 1,2	- 65,4	103,7
5401 Tromsø	212	22,1	25,1	- 3,0	- 112,3	103,2
ASSS-kommunene	364	39,5	39,1	0,4	213,9	108,7

I denne analysen er alle skolene i kommunene med, også spesialskolene. Netto utgift per elev var 94.100 kroner i 2022. Det er nest lavest i landet. Øvre Eiker brukte 93.600 kroner per elev. Gjennomsnittet i ASSS-kommunene var 108.700 kroner.

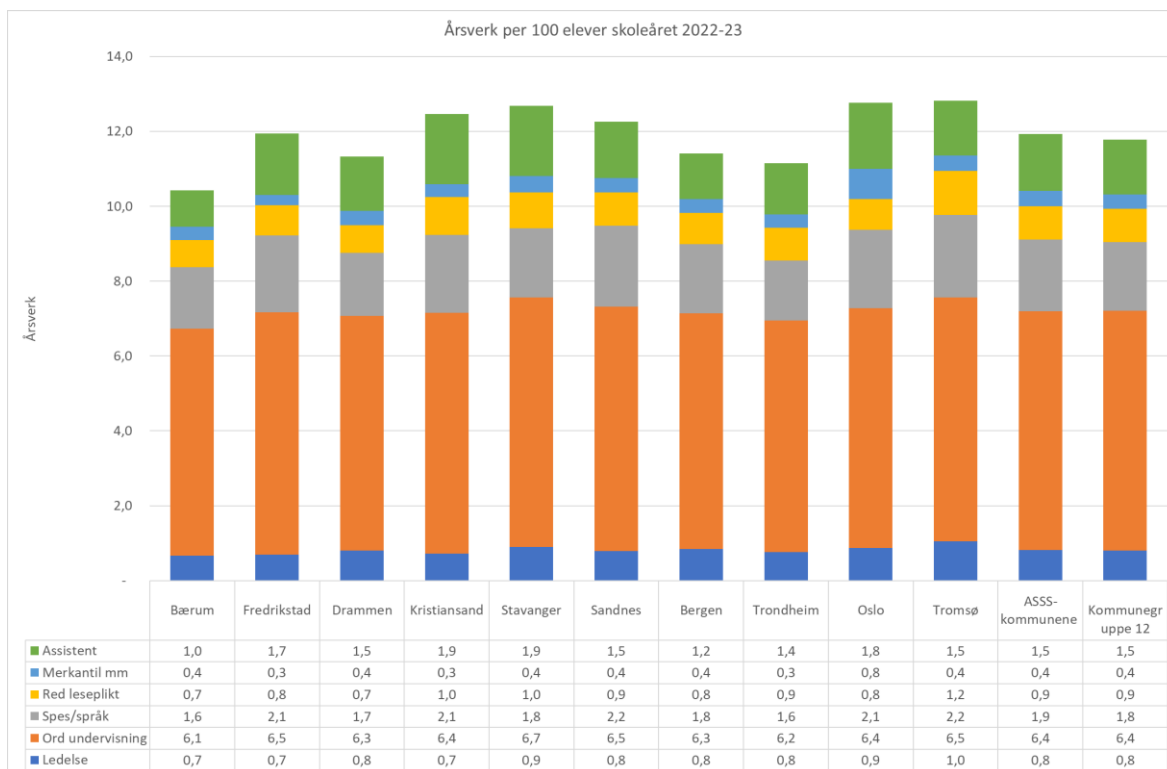
Forventet utgift per skole er beregnet ved hjelp av en lineær regresjonslinje. Figuren under viser data for alle kommunene i landet i 2022 og regresjonslinjen. Forventet nettoutgift per skole i norske kommuner i 2022 er 5,5 millioner kroner pluss 92.600 kroner per elev.



Figur 3: Netto utgift per skole etter skolestørrelse i norske kommuner 2022. Kilde: KOSTRA.

Vi ser at ASSS-kommunene har like store skoler som Bærum, men brukte 5 millioner kroner mer til funksjon 202 Undervisning per skole.

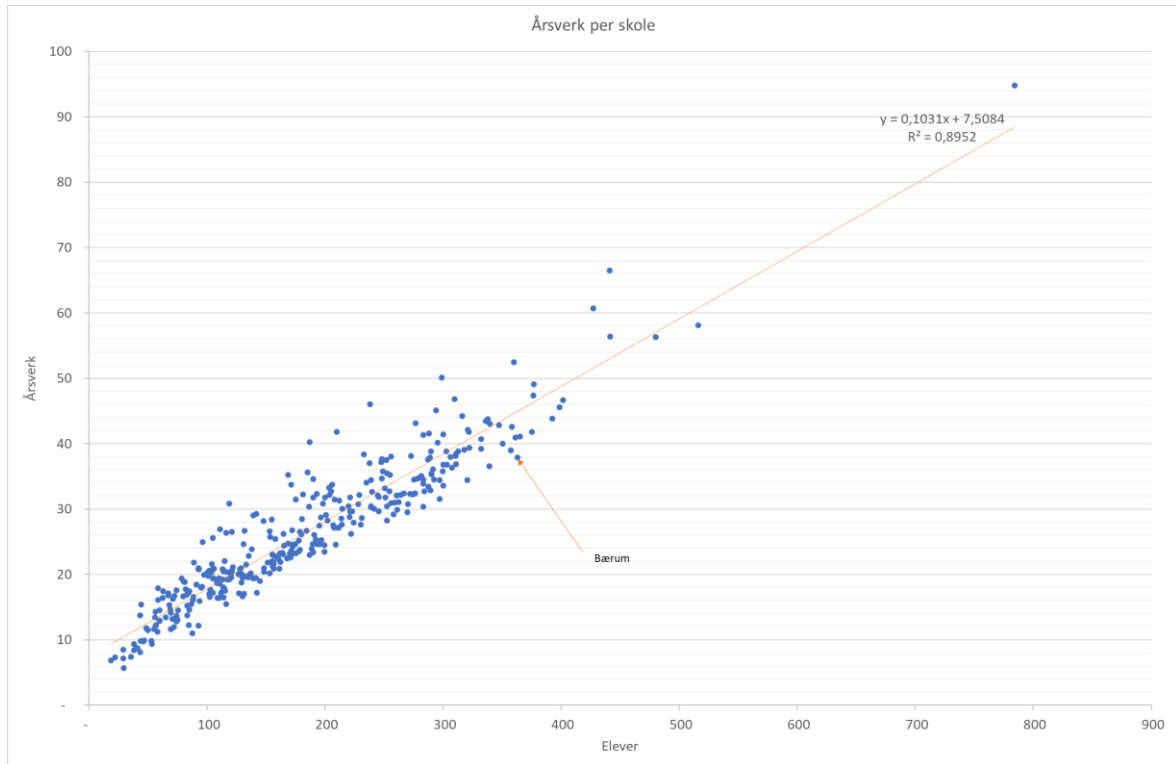
Den samme analysen kan gjøres med årsverk per skole, basert på GSI-tall for 2022. Bærum hadde 10,4 årsverk per 100 elever i sine grunnskoler i 2022. Det er 1,4 årsverk lavere enn kommune-gruppen, 1,5 årsverk lavere enn gjennomsnittet i ASSS-kommunene og lavest i landet.



Figur 4: Årsverk per 100 elever 2022–23. Kilde: GSI

Figuren over viser hvordan bemanningen er innenfor ordinær undervisning, spesialundervisning, redusert leseplikt, ledelse, kontor/bibliotek og assistenter/miljøarbeidere. Bærum har lavest bemanning på alle områder utenom kontor/bibliotek.

Bemanningen per skole i Bærum (38 årsverk i gjennomsnitt) er 6 årsverk lavere enn statistisk forventet (42 årsverk). Faktiske og forventede verdier framgår av figuren under. Forskjellen utgjør 261 årsverk i hele kommunen. I rapporteringen til staten (GSI) er det 44 skoler i Bærum. Alternative skoler og Hammerbakken telles som egne skoler.



Figur 5: Årsverk per 100 elever i norske kommuner 2022. Kilde: GSI

Forskjellen i bemanning per elev mellom Bærum og ASSS er blitt større over tid. I 2010 var forskjellen 0,7 årsverk per 100 elever. I 2022 var forskjellen økt til 1,4 årsverk per 100 elever, se figuren under. På grunn av ekstrabevilgninger i 2023 økte bemanningen i Bærum til 11,0 årsverk per 100 elever. Dermed sank differansen mellom Bærum og ASSS (12,0) til 1,0 årsverk per 100 elever.



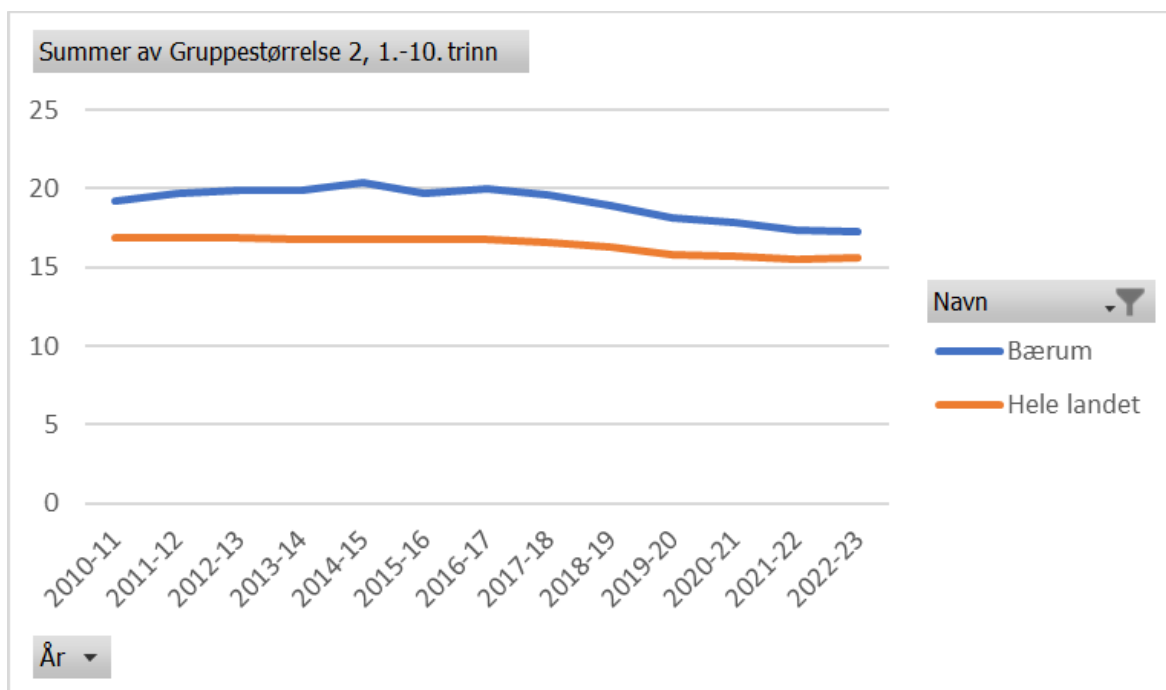
Figur 6: Årsverk per 100 elever i grunnskolen i Bærum. Kilde: GSI

Figuren over viser også utviklingen av bemanningen i hele landet per elev. Den har gått fra 11,7 til 12,9 i den samme perioden.

Det er en klar statistisk sammenheng mellom skolestørrelse og forventet bemanning i norske skoler. Med 363 elever per skoler forventes det ca. 12 årsverk per 100 elever. Bærum har ligget langt under forventet verdi i alle årene siden 2010, se figuren over. Forskjellen ble mindre i 2023.

Loven stiller krav til minstebemanning innen ordinær undervisning. «Lærernormen» er maks 15 elever per lærertime i 1–4.trinn og 20 i 5–10.trinn. Det vil si et gjennomsnitt på 18 i en skole med 10 trinn og like mange elever per trinn. Bærum lå på 17,3 i 2022. Gjennomsnittet i landet var 15,6.

Lærernormen kom i 2019. Gruppestørrelse 2 i Bærum har sunket fra 18,9 i 2018 til 17,3 i 2022.



Figur 7: Gruppestørrelse 2. Kilde: GSI.

I en barneskole kan det i gjennomsnitt være 17,1 elevtimer per time ordinær undervisning. Det var fem barneskoler som rapporterte høyere gruppestørrelse 2 enn loven tillater i 2022 (Evje, Eikeli, Hosle, Løkeberg og Storøya). Tre skoler rapporterte lavere bemanning enn loven tillater i 2023 (Ramstad, Storøya og Evje).

3 Budsjettmodeller i andre store kommuner

Det er tre hovedtyper av budsjettmodeller for grunnskolen:

- ▶ Kroner per elev. Dette er den mest forretningsmessige modellen. Kommunen tildeler hovedsakelig en sum per elev. Det gis vanligvis også en sum per skole for å håndtere små skoler og en sum per spesialelev for å håndtere elevene med de største lærevanskene.
- ▶ Timer per elev: Modellen tildeler midler som lærertimer per elev. Dette er den vanligste modellen etter at lærernormen ble vedtatt. Det skal være maksimalt 15 elever per lærer i ordinær undervisning i småskolen og 20 elever per lærer fra femte trinn. Reglene om klassestørrelse er opphevet. Denne modellen er tettest knyttet til lovens krav.
- ▶ Timer per klasse: Midler tildeles som lærertimer per klasse, men også per skole og per spesialelev. Dette var standardmodellen før 2001, da det var regler om maksimal klassestørrelse. I dag er denne modellen mest brukt i kommuner med mange fådelte skoler.

Forskjellene gjelder primært den ordinære undervisningen i klasser, som utgjør mesteparten av lærertimene.

Vi har gått gjennom evalueringsrapporter fra Stavanger, Sandnes og Oslo. De tre kommunene har valgt svært ulike budsjettmodeller for grunnskolen.

Stavanger har modell med kroner per elev. Modellen korrejerer for ulikt lønnsnivå mellom skolene.

Sandnes: Modellen beregner lærertimer etter timer per elev og timer per klasse. Skolene får det som gir mest timer.

Oslo bruker en modell med kroner per elev. Skolene får samme sum per elev uansett hvilket lønnsnivå det er ved skolen.

3.1 Stavanger

Har en stykkprismodell (kroner per elev). Rapport: «Evaluering av tildelingsmodellen», BDO 2020. BDO har gått gjennom total ramme og fordelingen mellom skolene, innarbeiding av lærernorm 2019 og kommunesammenslåing 2020. Konklusjon: faglig forsvarlig, enkel og etterprøvbar, fremmer effektiv drift.

Basistillegg: 2 millioner kroner per skole

Elevsats: 20 % ekstra til ungdomsskoler på grunn av lavere leseplikt. Elevsatsen er salderingspost, utgjør 60 % av rammen. Omfatter småskoletillegg og seniortiltak. Korreksjon for ulikheter i lønnsnivå mellom skolene.

Levekårsressurs: 6 % av tildeling. Inntekt og utdanningsnivå hos foreldrene. Omfatter også midler til enkeltelever med veldig store behov.

SNO (språkstøtte): 4 % av tildeling. På grunnlag av antall elever med annet morsmål

SFO: 1,6 %, etter antall barn

Skolebygg: 3 %, ikke intern husleie

Skoleskyss: 0,5 %, etter regnskap.

Spesialavdelinger: 10,6 % etter antall årsverk.

Barn i andre kommuner: 0,3 %

Reserve: Justere elevtall og spesialundervisning 7 %.

Forslag i evalueringsrapporten:

- ▶ Fange opp spesialpedagogiske behov bedre
- ▶ Trenger å lage en beskrivelse av modellen.
- ▶ Bedre begrunnelse for elevsatsen.

3.2 Sandnes

Utredning i egen regi. Forbedret tildelingsmodell for Sandnesskolen, 2019. Hovedsaken var å ta hensyn til lærernormen i modellen. Før endringen ble ressurser tildelt per klasse.

Modellen omfatter ikke fellesutgifter, spesialundervisning, to ressursentre, innføringsklasser ved tre skoler, forsterkede avdelinger og språkstøtte (SNO).

Ordinær undervisning: Ny modell beregner ressurser etter to metoder og gir skolen den den kommer best ut av:

1. Lærernormen
2. Minimumsbemanning: En lærer per klasse pluss noen uketimer til deling (8 timer 1–4. trinn, 5 timer 5–7 trinn og 4 timer 8–10. trinn)

Ledelse: Alle skoler får rektor i 100 %, avdelingsledere 40 %–265 %.

Kontor: Fra 51 % til 106 %.

Vikar: 1 % av lønnsbudsjettet

Redusert leseplikt:

- ▶ Eldre lærere 6 % fra 57 år, 12,5 % fra 60 år
- ▶ Nyutdannede 6 %
- ▶ Tidsressurs 2 t/eleve
- ▶ Kontaktlærer 28,5 timer
- ▶ Rådgiver USK: 57 årstimer sosiallærer og elevrådskontakt
- ▶ Sosiallærer 16 % for 100 elever, 102 % for 663 elever
- ▶ Koordinator spesialundervisning 15,6 % for 100 elever og 99,5 % for 663 elever.
- ▶ IKT-veileder 10 % for 100 elever, 66 % for 663 elever.
- ▶ Leksehjelp 8 t/uke
- ▶ FYSAK 76 årstimer 5–7. trinn

Driftsmidler:

- ▶ Leirskole, flatt
- ▶ Driftsmidler per elev 4.000 kroner bsk og 4500 kroner usk.

Budsjett tildeles iht. elevtallsprognose for neste år, årsbudsjettet korrigeres etter telling 1.10.

3.3 Oslo

Analyse ved Deloitte 2017. Kriterier: Rettferdig, objektiv, enkel/kjent, etterprøvbar.

Oslo har en stykkprismodell (kroner per elev).

Tabell 6: Oppsummering av evaluering av budsjettmodell for grunnskolen i Oslo. Kilde: Deloitte 2017.

Tema	Andel %	Beløp	Kommentar
Basisbeløp	7	2,5 mill. bsk og usk, 3,5 mill. kr kombinert	Smådriftsulemper, OK
Elevsats	69	Per elev	Salderingspost. Redusert over tid. Forslag: Usk får 10 % mer enn bsk.
Tidlig innsats	3		??
Sosiodemografi	7	Per skole	Uførhet, inntekt, enslige forsørgere. Treffer dårlig. Mener inntekt, utdanning og barnevernssaker forklarer forskjeller i læringsutbytte.
Minoriteter	9	Per elev	Etter vedtak §2.8. Foreslår å tildele etter antall minoritetsspråklige elever
Spesialgrupper	3	Per elev	Autisme, PU og multifunksjonshemmede. Anbefaler ikke å utvide ordningen
Annet	2		??
Sum	100		

Tar ikke hensyn til forskjeller i lønnsnivå mellom skolene. Andel lærere 55+ varierer fra 7 % til 45 %. Lønn per årsverk varierer med 11 %. Anbefaler ikke å ta hensyn til dette. Sammenheng mellom kostnad og nytte. «Rektorene foretrekker lærere med høy utdanning og lang erfaring».

Tar ikke hensyn til antall klasser. «Moderne skoler er ikke alltid delt inn i faste grupper». Høyere budsjett vil gi mindre grupper. Analyse gjort før lærernormen ble innført.

Vil ikke ta hensyn til gjennomstrømming/flytting av elever. Oslo mister 33 % av elevene fra 1–7.trinn. Ikke stort problem ifølge utredningen.

4 Dagens budsjettmodell i Bærum

Bærum har en budsjettmodell av typen «timer per elev». Alle midler til undervisning tildeles som lærertimer per elev. Midler til ledelse og andre typer personell tildeles som årsverk per elev eller per skole. Modellen bruker det faktiske lønnsnivået ved hver skole for å gjøre årsverkene om til lønnsutgifter.

Netto driftsutgifter til funksjon 202 Grunnskole i Bærum var 1.507 millioner kroner i 2022. De ordinære grunnskolene brukte 1.211 millioner kroner. Det ble altså brukt rundt 300 millioner kroner på funksjon 202 utenom de ordinære grunnskolene:

- ▶ Haug skole er utenfor modellen. Dette er den skolen med størst budsjett i kommunen. Netto utgift 71 millioner kroner i regnskap 2022.
- ▶ De alternative skolene (BAS) omfattes ikke av modellen (Skarva, Glassverket og Sandviksbukta). Dette utgjør 17 millioner kroner i regnskap 2022.
- ▶ PPT (32 millioner kroner), IKT (45 millioner kroner), forskjellig administrativ støtte (32 millioner kroner).
- ▶ Skoleadministrasjon og felles utviklingstiltak (85 millioner kroner)
- ▶ Avskrivninger m.m. (13 millioner kroner)

4.1 Beskrivelse av budsjettmodellen for 2023

Dagens tildelingsmodell gjelder for alle ordinære grunnskoler (39 skoler). Modellen omfatter bare funksjon 202 Grunnskole. Det vil si undervisningen i grunnskolen. Midler til andre funksjoner innenfor grunnskoleområdet tildeles etter andre regler. Det gjelder tre KOSTRA-funksjoner: 215 SFO, 222 Skolelokaler og 223 Skoleskyss. Modellen tildeler hver skole en netto budsjetttramme for et kalenderår. Modellen deler inn beløpet i grunnressurs (sum per skole), lønnsmidler, driftsmidler og inntekter. Samlet budsjettert netto utgift for 2023 (før tilleggsbevilgninger) var 1.211,5 millioner kroner. Det er gitt tilleggsbevilgninger på omtrent 51 millioner kroner i 2023, pluss kompensasjon for lønnsoppgjøret på 75 millioner kroner. Samlet budsjetttramme for 2023 blir derfor 1.338 millioner kroner. Tilleggsbevilgninger har ikke gått gjennom budsjettmodellen, men er fordelt på siden av modellen.

Tabell 7: Budsjetttramme for ordinære grunnskoler i Bærum 2023. Kilde: Kommunen.

18. Budsjetttramme	2022	2023
Dagens modell		1 211 493
Korr. pensjonssatser		2 097
Læremidler		12 000
Flere elever		4 583
Sårbare barn		18 000
Prosjekter		9 000
Diverse justeringer		6 062
Lønnsoppgjør		75 000
Budsjetttramme		1 338 235

Modellen tildeler midler for et kalenderår, basert på data om skoleåret som begynner høsten før kalenderåret. Budsjett 2024 er basert på data om skoleåret 2023–24. Antall elever i årsbudsjettet for 2024 er hentet fra en elevprognose per 1.4. 2023. Når budsjettet for 2024 lages høsten 2023,

forutsetter modellen at høsten 2024 er lik høsten 2023. Når nye elevprognoser for skoleåret 2024–25 foreligger 1.4.2024, korrigeres årsbudsjettet 2024 for høsthalvåret 2024 (5 måneder).

4.1.1 Grunnressurs: 26 millioner kroner

Alle skolene får en grunnressurs. Den skal dekke deler av faste kostnader og andre smådriftsulempen. Summen for 2023 er:

- ▶ 484.000 kroner for barneskoler
- ▶ 961.000 kroner for ungdomsskoler. Skal blant annet finansiere 0,8 årsverk miljøarbeider.
- ▶ Bryn og Hammerbakken er organisert som en skole, men har to skoleanlegg og får to grunnressurser.
- ▶ Ramstad har svømmehall og får 203.000 kroner ekstra til bademester
- ▶ Hunsund får 125.000 kroner ekstra til miljøterapeut
- ▶ Evje får 579.000 kroner ekstra til innføringsklasse

4.1.2 Lønnsmidler: 1.170 millioner kroner

Modellen beregner lærertimer, årsverk og regner årsverkene om til kroner.

- ▶ **Lærere:** Lønn til lærere er den største posten i et skolebudsjett. Modellen beregner lærertimer og gjør disse om til årsverk ved å dele på leseplikten (undervisningstimene). Lærertimer fordeles mellom ordinær undervisning, spesialundervisning og timer brukt utenom undervisning, såkalt redusert leseplikt. Modellen i Bærum tildeler uketimer. En lærer i barneskolen har leseplikt på 19,5 klokketimer per uke. Det er 38 undervisningsuker i året. Leseplikten er dermed på 741 årstimer. I ungdomsskolen er leseplikten 17,5 klokketimer per uke.

Ordinær undervisning: Dette er timer til en lærer i klassen og midler til styrking og deling. Modellen beregner lærertimene til ordinær undervisning (uketimene) slik: hver elev utløser 1,114 timer i barneskolen og 1,191 timer i ungdomsskolen («elevfaktoren»). Alle barneskoler får timer for minimum 300 elever i modellen. Det skal dekke smådriftsulempen. Emma Hjort (293), Evje (283), Gullhaug (250) og Oksenøya (289) har litt mindre enn 300 elever. Gullhaug får altså 55 uketimer ekstra etter denne regelen. Det tilsvarer nesten 3 årsverk. Det er ingen tilsvarende regel for ungdomsskolene.

Skolene får dessuten midler til tidlig innsats med en fast sats per elev i 1.–4.trinn. Det utgjør omtrent 0,4 uketimer per elev i grunnskolen.

Denne «elevfaktoren» skal også dekke redusert leseplikt for kontaktlærere, rådgiver i ungdomsskolen (24 årstimer per elev) og tidsressursspott (2 årstimer per elev).

Spesialundervisning: Modellen gir midler til spesialundervisning etter en skolefaktor som varierer fra 0,099 på Storøya til 0,46 på Rykkinn. Rykkinn har 475 elever og får 0,46 uketimer per elev etter denne regelen. Det vil si 218 uketimer. Rykkinn får altså 5 ganger så mange timer per elev til spesialundervisning og andre styrkingstiltak som Storøya. T-faktoren skal kompensere for antatte forskjeller i behovet for spesialundervisning i ulike deler av kommunen. T-faktoren for hver enkelt skole er omtrent uforandret siden 2011. Den ble fastsatt i 2010 på grunnlag av andel lærertimer til spesialundervisning i årene før 2010. T-faktoren ble revidert i 2015 ved hjelp av sosioøkonomiske indikatorer. Revisjonen førte ikke til endringer.

T-faktoren skal dekke utgifter til både lærere og assistenter/miljøpersonale. Modellen tildeler ikke midler/timer til miljøpersonale knyttet til spesialundervisning. Den deler bare ut lærertimer. Rektor veksler lærertimer om til assistenttimer etter behov.

Språkstøtte til innvandrere: Modellen gir timer til ekstra norskopplæring (SNO) til barn av innvandrere som ikke kan godt nok norsk til å følge undervisningen i klassen. Norsk-

kunnskapene blir kartlagt og rektor fatter vedtak om SNO. Tiltaket kan vare opp til 5 år. Modellen tildeler uketimer per elev med vedtak. Modellen tildeler 1,2 uketimer per elev med vedtak første år og 0,6 uketimer de påfølgende årene. Beregningen av timer til språkstøtte skjer i et eget regneark som ikke ligger sammen med tildelingsmodellen. Evje skole får 296 uketimer ekstra til tospråklig fagopplæring, som er en ambulerende tjeneste for hele grunnskolen i Bærum.

Redusert leseplikt: Redusert leseplikt bygger på tariffavtaler og kommunale arbeidsavtaler. Eldre lærere har redusert leseplikt. Det samme har nyutdannede lærere, kontaktlærere og pedagogiske rådgivere i ungdomsskolen. Modellen tildeler timer til redusert leseplikt etter antall årsverk nyutdannede (1,2 uketime), lærere over 60 år (3,4 uketimer inkludert utgifter til en ukes ekstra ferie) og lærere 57–59 år (1,1 uketime). Nedsatt leseplikt for kontaktlærere, tidsressurspott (2 årstimer per elev for å håndtere vanskelige elever) og rådgivere dekkes over elevsatsen.

Hver barneskole får 0,5 årsverk miljølærer. Dette er en egen yrkesgruppe som er politisk vedtatt i Bærum kommune. Miljølæreren skal ha et systemansvar for skolemiljøet på skolen. Det vil blant annet si «*veiledning av andre lærere, oppfølging av elever og kontakt med eksterne faginstanser*» (fra en stillingsannonse 2019). Alle barneskoler får 357.000 kroner til et halvt årsverk miljølærer.

Modellen tildeler også lærertimer til leksehjelp i 5.–7. trinn med en sum timer per elev i målgruppen. Denne beregningen skjer i et annet regneark og er ikke dokumentert i tildelingsmodellen. Bærum har en egen avtale med UDIR om å tilby leksehjelp i 5–7.trinn i stedet for i småskolen. Timene tilsvarer omtrent 0,1 uketime per elev i barneskolen.

Årsverk lærere: Lærertimer regnes om til årsverk ved å dele timene på leseplikten, som er 19,5 uketimer i barneskolen og 17,5 uketimer på ungdomsskolen.

- ▶ Ledere: Beregning av årsverk til ledelse skjer i et annet regneark enn tildelingsmodellen. Årsverk til ledelse (rektor og avdelingsledere) deles ut med omtrent ett årsverk per 159 elever, til sammen 105 årsverk. Det er noen spesialavtaler på til sammen 1 årsverk. Modellen sikrer 1,6 årsverk ledelse på barneskoler og 2,2 årsverk på ungdomsskoler.
- ▶ Assistenter: Modellen deler ut assistenttimer for å hjelpe funksjonshemmede elever og elever med spesialundervisning. Skolene får 1 uketime assistent per 46 elever. Skolene får dessuten assistenttimer til fysisk aktivitet i barneskolen. Modellen tildeler omtrent en uketime assistent per 77 elever i barneskolen.
- ▶ Bibliotekarer og skolekonsulent: Modellen deler ut årsverk etter elevtallet ved skolen. Beregningen av årsverk er ikke dokumentert i tildelingsmodellen. Tildelingen tilsvarer omtrent 0,35 årsverk bibliotekar og 0,9 årsverk skolekonsulent per skole.
- ▶ Lønnsberegning. Lønnsutgifter beregnes på grunnlag av gjennomsnittlig lønnsnivå ved hver skole. Faste tillegg tas med (småskole, ass. Rektor, veiledning nyansatte, sosiallærer, kontaktlærer).

4.1.3 Driftsmidler: 18 millioner kroner

Hver barneskole får 1.422 kroner per elev. Ungdomsskolene får 2.015 kroner per elev. I tillegg er det tilskudd til leirskole, elevråd og ekskursjoner. Modellen inneholder trekk i driftsmidlene til felles innkjøp av digitale læremidler, digitalt brukerstyr og finansiering av timer til logoped.

4.1.4 Driftsinntekter: 3 millioner kroner

Modellen trekker ut momskompensasjon, tilsvarende det som er ført i regnskapet som betalt mva.

5 Evaluering av dagens tildelingsmodell

Modellen er evaluert etter fem kriterier. Vår konklusjon er at modellen er forutsigbar, objektiv og fremmer effektiv drift. Den kan bli bedre når det gjelder rettferdighet og gjennomsiktighet.

5.1 Evalueringskriterier

Vi har evaluert budsjettmodellen etter fem kriterier. Modellen bør være rettferdig, objektiv, gjennomsiktig, forutsigbar og fremme effektiv drift. Dette er kriterier Bærum kommune selv har formulert for evalueringen. Det er alminnelig aksepterte krav til budsjettmodeller for kommunale tjenester. Dette er også krav Agenda Kaupang stiller til budsjettmodeller for kommunale tjenester.

Til sammen blir dette en evaluering av modellen opp mot beste praksis for budsjettmodeller for kommunale tjenester.

Datagrunnlaget for evalueringen er regnearket/tildelingsmodellen for 2023. Vi har intervjuet strategisk ledelse, alle rektorene, skoleøkonomene og leder for PPT om deres erfaringer med modellen.

5.2 Rettferdig

Rettferdighet betyr at alle skolene skal ha like god sjanse til å oppnå forventet kvalitet i tjenesten. Dette kravet må inneholde et minstekrav til budsjettene. Alle skolene skal kunne drive i tråd med lov og avtaleverk. Dette er en viktig påpekning i Bærum, siden kommunen driver omtrent billigst i landet og har skoler som rapporterte brudd på lærernormen forrige skoleår. Vi trekker med dette inn et krav om lovlig og faglig forsvarlig drift.

Dagens modell tar hensyn til de faktorer som er viktig for å få faglig forsvarlig drift i grunnskolen. Det er ikke en ren stykkprismodell. Modellen skiller mellom midler til ordinær undervisning og midler til spesialundervisning og språkstøtte. Den tildeler midler til oppgaver for lærere utenom undervisning og til ledelse. Den tildeler lærertimer og tar dermed hensyn til at undervisningsplikten er ulik på barneskole og ungdomsskole. Modellen tar hensyn til at lønnsnivået varierer mellom ulike yrkesgrupper og skoler.

Dagens modell bygger derfor på de samme prinsipper som staten har lagt til grunn i rapporteringen til grunnskolens rapporteringssystem GSI. Modellen kunne med fordel være enda tettere koplet til GSI-modellen. GSI skiller mellom ordinær undervisning, spesialundervisning, språkstøtte og timer til annet enn undervisning (reduert leseplikt). Modellen i Bærum kunne vært delt inn på samme måte. Da kunne man sammenlignet tildelingen av timer og årsverk (budsjettet) tydeligere med rektors bruk av timene (regnskapet). Da kunne modellen også sammenlignes lettere med ressursbruken i andre kommuner.

Prinsippene i dagens modell er altså gode, dersom man vil sikre rettferdighet og faglig forsvarlig drift. Det er nødvendig å se nærmere på de løsninger som er valgt. Det er spesielt to problemer som må håndteres når det gjelder rettferdighet. Det gjelder smådriftsulemper og barn med spesielle behov.

Smådriftsulemper:

Smådriftsulempene gjelder hovedsakelig for ordinær undervisning. Klassene blir små i små skoler. Det gir høye utgifter per elev. Modellen i Bærum har to faktorer som skal avhjelpe smådriftsulemper:

- ▶ Grunnressurs på 0,5 millioner kroner i barneskolen og 1,0 million kroner i ungdomsskolen. Disse midlene er i stor grad bundet opp til andre ting enn ordinær undervisning. De skal finansiere miljøarbeider i ungdomsskolene (0,8 årsverk) og tilsynsvakt på alle skoler (ca. halv stilling).
- ▶ Skoler med mindre enn 300 elever får lærertimer til 300 elever. Den minste skolen i Bærum (Gullhaug) hadde 250 elever høsten 2022. I budsjett 2023 får skolen 2116 timer ekstra med denne regelen. Det tilsvarer nesten 3 lærerårsverk.

Resultatene av statistiske analyser viser at smådriftsulempene i grunnskolen i Norge er annerledes enn det Bærum kommune legger til grunn. Faste kostnader ligger rundt 1300 timer eller 1,5 millioner kroner. Barneskolene har like store behov som ungdomsskolene. En lineær modell for timer til ordinær undervisning, basert på GSI-tallene for alle skoler i landet i 2022 er slik:

- ▶ Barneskoler: 1231 timer + 42 timer per elev
- ▶ Kombinerte skoler: 2347 timer + 42 timer per elev
- ▶ Ungdomsskoler: 1381 timer + 41 timer per elev

Konklusjonen er at barneskoler i dag får omtrent riktig kompensasjon for smådriftsulemper i dagens modell. Ungdomsskolene får svært liten eller ingen kompensasjon for smådriftsulemper. Det er til ulempe for Eineåsen skole, som hadde 245 elever forrige skoleår.

Spesialundervisning:

Det er mange varianter: lærevansker, adferdsutfordringer (inkludert skolevegring), helseutfordringer og språkutfordringer. Det er mange kombinasjoner av disse. Modellene bør i alle fall skille mellom spesialundervisning og språkstøtte.

Spesialundervisning: Modellen i Bærum har en fastsatt faktor for hver skole som skal gi skolen ressurser til å håndtere barn med spesielle behov (T-faktoren). I tillegg deles det ut noen timer til assistent etter elevtall til alle skolene. T-faktoren i dagens modell er ikke direkte knyttet til spesialundervisningen, men til alt som ikke kan løses innenfor ordinær undervisning. T-faktoren fanger ikke opp endringer i behovene ved hver skole. T-faktoren for den enkelte skole har vært uendret siden 2015. Den bygger ikke på statistiske analyser av sosioøkonomiske forhold i skolekretsene. Den gjenspeiler andelen av spesialundervisningen i årene før 2010. Modellen ble evaluert i 2015 og funnet tilstrekkelig nøyaktig da. Etter 2015 finnes det ingen faglig begrunnelse for T-faktorene. Nye skoler har overtatt faktorene fra sine naboskoler. Vår vurdering er at denne delen av modellen er ikke er godt nok faglig fundert i dag. Bærum kommune trenger en metode for å anslå behovet for midler til elever med spesielle behov og en metode for å tilpasse tildelingen til endrete behov.

Bærum skiller seg fra de fleste kommuner, ved at kommunen har en stor spesialscole. Det går omtrent 120 elever på Haug skole. Det utgjør omtrent 0,7 % av elevene i kommunen. Dette er i hovedsak elever med alvorlig autisme, multihandikapede elever og lite fungerende elever med Downs. For å tas inn ved skolen må elevene ha psykisk utviklingshemming. I kommuner uten spesialschooler må disse elevene fanges opp av budsjettmodellen. I Bærum trenger man ikke ta hensyn til disse elevene i budsjettmodellen for ordinære skoler. Når Bærum samtidig har store skoler, kan man fristes til å tro at behovet for spesialundervisning fordeler seg ganske likt i alle skoler. GSI-statistikken og tilbakemeldingene fra rektorene tyder på at variasjonen i behov må undersøkes nærmere. Behovet for spesialundervisning antas å variere mellom skolene etter skolens elevgrunnlag. Det mangler en analyse av elevgrunnlaget.

Kapasiteten på Haug skole er 120 elever. Det tas opp 125 elever ved skolen høsten 2023 i påvente av kapasitetsøkning. Elevene på Haug koster kommunen bortimot en million kroner per elev. Det er noen foreldre som takker nei til plass for sitt barn på Haug. Andre søker ikke, da de ønsker at deres barn skal gå på nærskolen, noe som er en rettighet de har. Budsjettmodellen tildeler ingen ekstra ressurser for å ta den samme eleven inn i ordinær skole.

Bærum har også tre alternative skoler (BAS) som mottar elever med stort behov for ekstra ressurser. Skarva, Glassverket og Sandvikabukta skoler tar seg av elever med behov for alternative skoletilbud av sosiale og emosjonelle årsaker.

Haug og BAS reduserer forskjellene i elevgrunnlag mellom skolene. Det gjenstår likevel forskjeller knyttet til sosioøkonomiske og kulturelle faktorer.

Det er antatt at følgende faktorer reduserer utbyttet av ordinært skoletilbud:

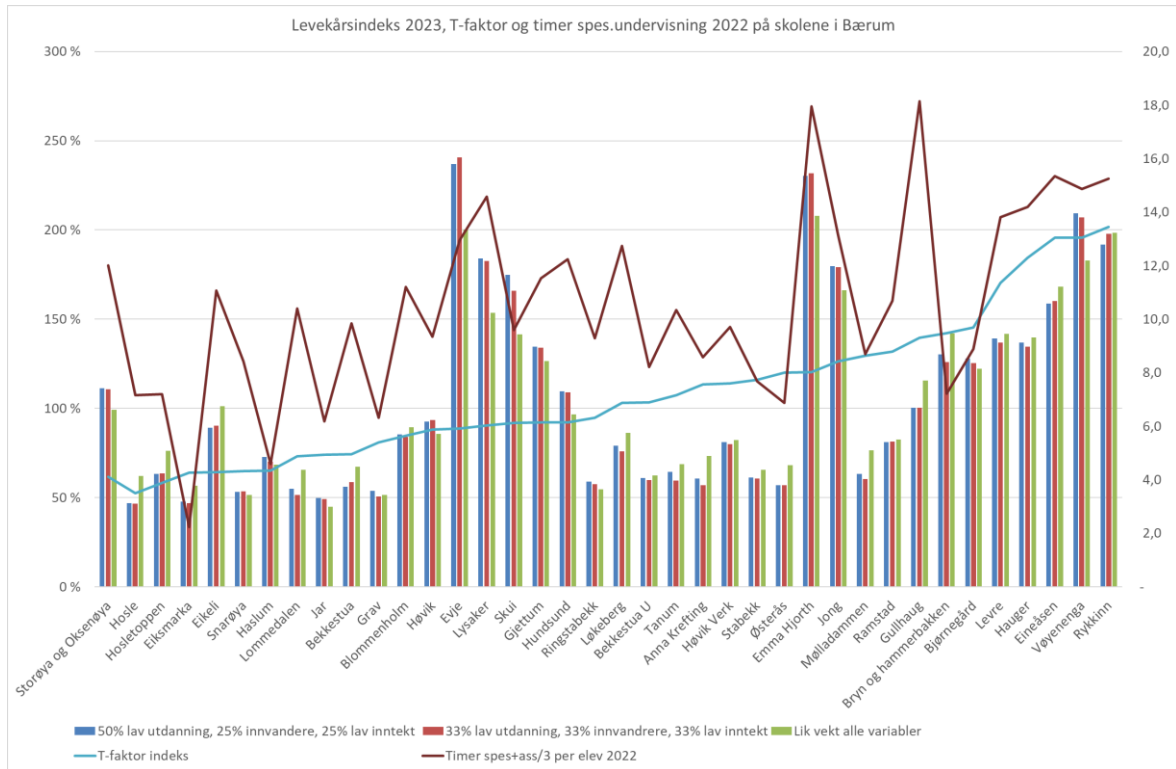
- ▶ Foreldre med lav utdanning
- ▶ Foreldre med lav inntekt
- ▶ Fremmedspråklige foreldre
- ▶ Foreldre med uførepensjon
- ▶ Enslige foreldre
- ▶ Barn med tiltak i barnevernet

Vi har laget levekårsindekser for hver skolekrets på grunnlag av levekårsdata fra SSB på grunnkrets nivå. Figuren under viser tre varianter av levekårsindekser, sammenlignet med T-faktor for skolen og antall timer per elev til spesialundervisning og assistenter i 2022. Tre assistenttimer er regnet som en lærertime i figuren under.

De tre levekårsindeksene er:

- ▶ 50 % lav utdanning, 25 % lav inntekt, 25 % mange innvandrere
- ▶ 33 % lav utdanning, 33 % lav inntekt, 33 % mange innvandrere
- ▶ 16,7 % av alle seks indikatorene

Figuren under sammenligner tre nye levekårsindekser (søylene) med indeksen som brukes i dagens fordelingsmodell (blå linje). Figuren viser også dagens forbruk av timer spesialundervisning og assistent per elev (rød linje, høyre akse).



Figur 8: Levekårsindekser og tildeling av spesialundervisning i ordinære grunnskoler i Bærum kommune.
Kilde: SSB og Bærum kommune.

Figuren over viser at:

- ▶ T-faktoren fanger ikke opp levekårene særlig godt. Det er store avvik for mange av skolene.
- ▶ De tre levekårsindeksene gir omtrent samme resultat. Det tyder på at indikatorene overlapper hverandre temmelig mye. Utfordringene følger hverandre.
- ▶ Bruken av spesialundervisning samvarierer ganske mye med levekårsindeksene.
- ▶ Levekårsindeksen varierer mye mellom skolene (fra 0,5 til 2,5).

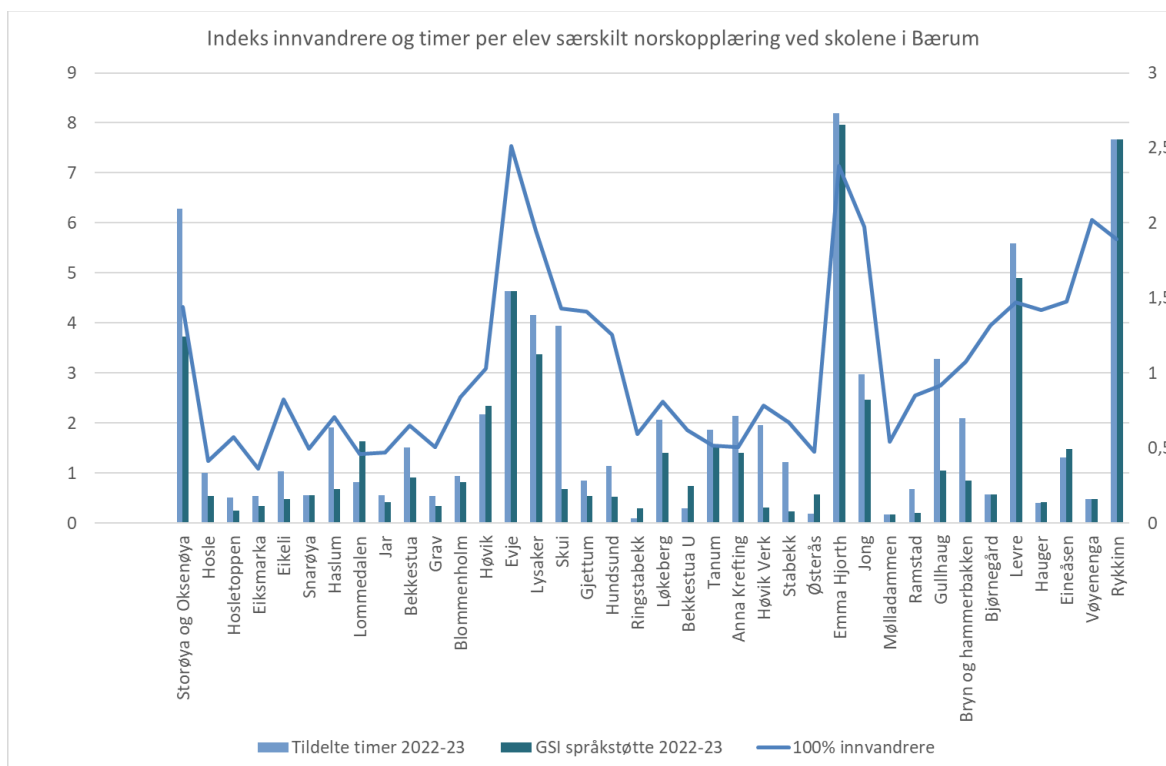
Konklusjon:

- ▶ T-faktor må byttes ut med levekårsindeks. Levekårsindeks er et bedre mål for ressursbehovet.
- ▶ Levekårsindeksen må oppdateres ofte, helst årlig

Språkstøtte: Tildelingen av midler til språkstøtte i dagens modell har en faglig begrunnelse. Tildelingen bygger på kartlegging av behovene blant fremmedspråklige elever ved hver skole. Intervjuene viser at kartleggingen kan bli bedre enn i dag. Det mangler en metode for å kartlegge elevene som skal begynne i første klasse. Elevene i første klasse kommer fra barnehagen uten at behovene for språkstøtte er tilstrekkelig godt kjent på noen av skolene.

Figuren under viser tildelte og forbrukte timer til språkstøtte ved hver grunnskole 2022. Det er til dels stor forskjell mellom tildeling og forbruk. Mye av årsaken kan være gruppestørrelsen i undervisningen. Elevene må deles inn etter språk og alder. E

Figuren viser også levekårsindeks for hver skole, der andel innvandrere teller 100 prosent. Andelen innvandrere er sju ganger høyere på Emma Hjorth enn på Eiksmarka. Dagens fordelingsmodell fordeles midler noenlunde i tråd med levekårsindeksen.



Figur 9: Midler til språkstøtte skoleåret 2022–23. Kilde: Bærum kommune.

5.3 Objektiv

Objektiv modell betyr at modellen i minst mulig grad skal bygge på ikke-manipulerbare data. Den skal bygge på fakta. Modellen bør ikke bygge på skjønn. Det bør ikke være mulig for rektor å påvirke sine egne rammer. Dette er relevant når det gjelder midler til elever med spesielle behov innenfor spesialundervisning og språkstøtte.

Modellen i Bærum er temmelig objektiv. Det meste avgjøres av elevtallet og dagens lønnsnivå ved hver skole.

Elevtallet for neste skoleår baseres på en prognose 1.4. Prognosen bygger på elevtallet forrige år og antall innskrevne førsteklassinger. Modellen fanger ikke opp elever som tas opp på private skoler. De har inntak i sommerferien. Modellen ville bli enda mer objektiv om elevtallet ble basert på GSI-tellingen i oktober. Slik det er nå, blir elevtallet systematisk for høyt. De siste to årene har det faktiske elevtallet 1.10 vært 100–200 elever lavere enn den prognosen budsjettet bygger på, se tabellen under.

Tabell 8: Antall elever i grunnskolen i Bærum, prognose 1.4. og faktisk antall 1.10. Kilde: Kommunen og GSI.

Faktor	2022–23	2023–24
Prognose 1.4.	16 006	16 028
Faktisk elevtall 1.10	15 810	15 902
For mange elever i budsjettet	196	126

Andre svakheter ved modellens objektivitet:

- ▶ T-faktoren er ikke objektiv, i den forstand at den ikke bygger på en analyse. Det er bare et historisk tall.
- ▶ Dagens modell premierer å ansette personer med høy lønn/høy kompetanse. Lønnsnivået hentes fra lønnssystemet. Modellen bygger ikke på en standard kompetansesammensetning. Dette er spesielt interessant når det gjelder miljøpersonalet. Det koster betydelig mer å ansette en vernepleier enn en ufaglært assistent.

5.4 Gjennomsiktig

Gjennomsiktighet omfatter både innhold og prosess. Det må være mulig for rektorene og andre å etterprøve modellen. Dette er et krav om dokumentasjon og enkelhet. Det er dessuten et krav om en åpen prosess og hjelp til å forstå regnestykkene. Det trengs opplæring for å forstå budsjettmodeller i grunnskolen. Det trengs informasjon om endringer i modellen og ved budsjettrevisjoner.

Budsjettmodellen i Bærum kommer ikke godt ut i denne vurderingen.

Modellen: Budsjettmodellen er ikke godt dokumentert. Det eksisterer ikke noen bruksanvisning eller beskrivelse. Modellen er et stort regneark. Regnearket deles ikke ut til rektorene. Rektorene får et brev med læretimer og årsverk. Omregningen fra årsverk til kroner blir ikke dokumentert for rektorene. De ser resultatet som årsbudsjett i økonomisystemet. Rektorene har med andre ord liten eller ingen mulighet til å etterprøve tildelingen de har fått.

Proessen: Budsjettmodellen er et temmelig detaljert regnestykke. Det krever inngående kompetanse om kommunal økonomi og ferdigheter i Excel for å forstå modellen. Tilbakemeldingene fra rektorene er at det mangler både dokumentasjon og opplæring. Spesielt nye rektorer savner opplæring. De lærer modellen etter hvert ved å snakke med kolleger og sin økonomirådgiver.

Når rektorene i Bærum ikke forstår budsjettmodellen, blir de svært avhengig av økonomistøtte fra økonomiavdelingen. Rektorene har god økonomistøtte. Problemet er at det kan bli uklart om det er rektor eller økonomirådgiveren som styrer økonomien ved skolen.

5.5 Forutsigbar

Forutsigbarhet betyr at rektor og andre brukere skal kunne gjette seg til budsjetttrammene før de kommer. Rektor lyser ut stillinger for neste skoleår et halvt år før skoleåret starter. Det er veldig viktig at budsjetttrammene ikke kommer som en overraskelse.

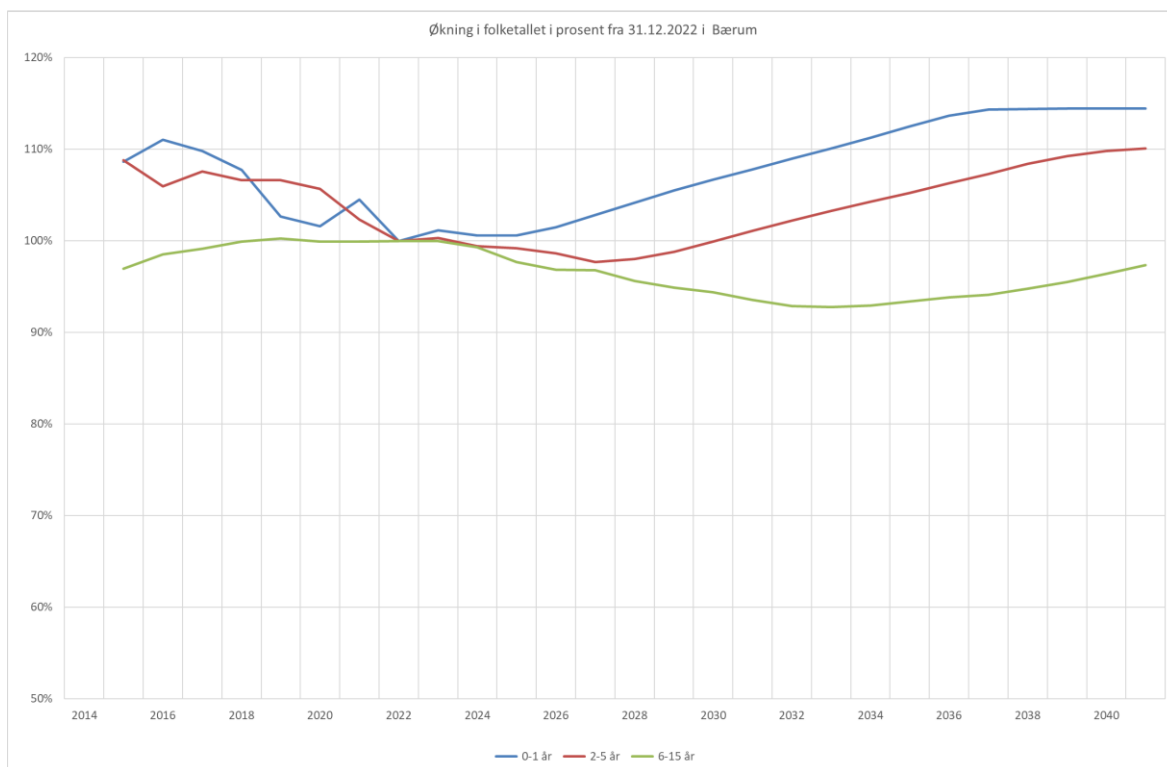
I hovedtrekk er tildelingen forutsigbar i dagens modell. Nesten alle ressursene følger elevtallet, som fastsettes 1.4. før skoleåret starter. Rektor kan med stor sikkerhet forutsi neste års budsjett etter 1.4:

- ▶ Midler til ordinær undervisning følger elevtallet
- ▶ Midler til spesialundervisning følger elevtallet
- ▶ Midler til språkstøtte følger antall kartlagte elever
- ▶ Midler til ledelse, kontor, bibliotek og miljølærer er fast

I intervjuene med rektorene får vi bekreftet dette inntrykket. Budsjettmodellen er forutsigbar. Det som er lite forutsigbart, er tildelinger utenom modellen. I 2022 kom det midler på slutten av kalenderåret, som det var vanskelig for rektorene å disponere på en god måte.

Langsiktighet: Budsjettmodellen bør omfatte mer enn ett skoleår. Et budsjettår omfatter to skoleår. Rektor bør få støtte til å se driften på litt lenger sikt. Dette er spesielt viktig i perioder med store endringer i elevtallene.

Etter MMM-prognosen til SSB skal elevtallet i grunnskolen i Bærum synke med omtrent 8 prosent de neste 10 årene, se figuren under. Det vil si omtrent 1000 elever. Vi tror nedgangen kan bli sterkere, siden SSB har lagt til grunn en stigende fødselshyppighet. Det ble født 69 færre barn enn MMM-framskrivingen spådde i 2022 i Bærum. Det store antallet flyktninger for tiden, gjør det vanskeligere enn vanlig å lage elevprognoser.



Figur 10: Innbyggere 6–15 år i Bærum kommune. Framskrivning MMM fra SSB, laget sommeren 2022. Kilde SSB.

5.6 Fremme effektiv drift

Budsjettmodellen bør fremme effektiv drift. Det betyr å gi rektor mest mulig frie hender innenfor gitte budsjettrammer. Det betyr at modellen skal belønne effektive løsninger. Hvis rektor finner en billig og god løsning på et problem, skal rektor velge løsning og beholde gevinsten. Dette er relevant i forbindelse med spesialundervisningen. Modellen bør fremme kommunens mål om å redusere bruken av spesialundervisning. Modellen bør ikke belønne vedtak om spesialundervisning i for stor grad.

Dagens budsjettmodell premierer ikke vedtak om spesialundervisning. Rektor får det samme budsjettet, uansett hvilke elever som tas inn ved skolen. Modellen følges ikke slavisk. Det gjøres noen unntak. Det gis noen få ekstra uketimer til enkelte skoler.

Tilbakemeldingen fra PPT er at modellen ikke bør premiere spesialundervisning for mye. PPT ser viktigheten av bedre ordinær undervisning, ikke mer spesialundervisning.

Det andre kravet er at rektor skal ha frie hender innenfor nettorammen. Kommunen bør ikke binde opp ressursbruken mer enn det som følger av lov og avtaleverk. Modellen skal finansiere driften,

ikke overstyre prioriteringene til rektor. Overstyring vil i prinsippet gi mindre verdi for pengene, gitt at rektor vet best. Tilbakemeldingene fra rektorene er at modellen fungerer som et styringsverktøy i for stor grad. Skolebibliotekarene er det beste eksemplet. Noen rektorer har forsøkt å ta bort stillingen som bibliotekar, men er blitt stoppet. Skolebibliotekar er ikke lovpålagt. Rektorene mener at rektor bør få fullmakt til å vurdere om det trengs bibliotekar ved skolen.

Tilbakemeldingen fra strategisk ledelse er at man ønsker å gi rektorene frie hender. Det er i alle fall to kommunale politiske vedtak som må etterleves ved hver skole:

- ▶ Miljølærer i barneskolen (0,5 årsverk)
- ▶ Miljøarbeider i ungdomsskolen (0,8 årsverk)

5.7 De vedtatte budsjetttrammene og regnskapet 2023

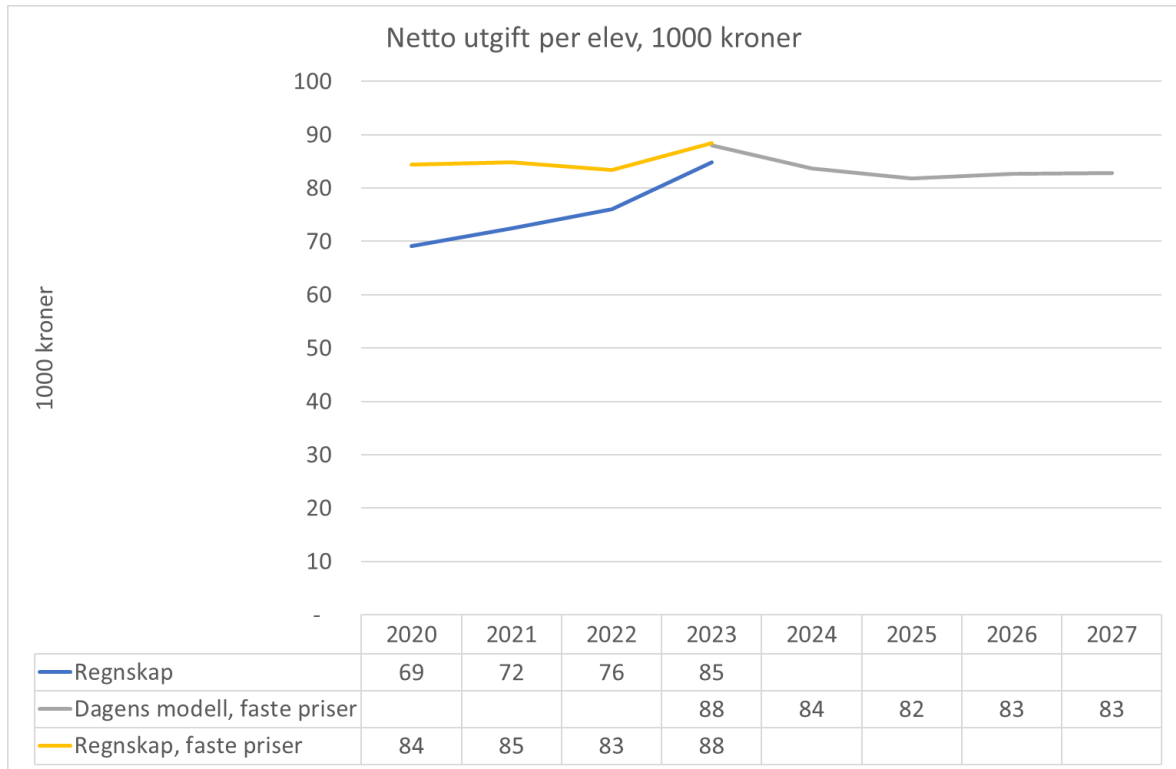
Budsjettmodellen omfatter 39 ordinære grunnskoler. Den omfatter ikke Haug og BAS, hvor en stor del av spesialundervisningen foregår. Netto utgift i budsjettmodellen er en (stor) del av utgiftene på funksjon 202 Grunnskole, men kan altså ikke sammenlignes med tall for andre kommuner.

Netto utgift for de ordinære grunnskolene i 2022 var 1.211 millioner kroner. Vedtatt budsjett for 2023 er 1.333 millioner kroner. I 2023 viser foreløpig regnskap (per 26.1.2024) 1.338 millioner kroner. Foreløpig regnskap 2023 (per 26.1.2024) viser et merforbruk på 6 millioner kroner i 2023, pluss eventuelle avsetninger til bundne fond. Budsjetttrammer og regnskapsprognose framgår av tabellen under.

Tabell 9: Budsjetttrammer og regnskapsprognose for ordinære grunnskoler i Bærum. Kilde: Kommunen.

18. Budsjetttramme	2021	2022	2023	2024
Dagens modell			1 211 493	1 286 547
Korr. pensjonssatser			2 097	
Læremidler			12 000	10 000
Flere ledere				18 800
Flere elever			4 583	
Sårbare barn			18 000	9 818
Haug-elever på nærscole				2 950
Hundsund ungdomsskole				1 182
Prosjekter			9 000	9 000
Diverse justeringer			6 062	
Lønnsoppgjør			75 000	
Ufordelt kutt				-9 800
Demografijustering ungdomsskole				
Demografijustering barneskole				
Budsjetttramme			1 338 235	1 328 497
Anslått kostnad modell			1 343 925	1 374 251
Budsjetttramme minus modell			-5 690	

Vedtatt budsjett for 2024 er på 1.328 millioner kroner. Utgiftene skal altså reduseres fra 2023 til 2024. I faste 2024-priser skal kostnaden per elev ned fra 88.000 kroner i 2023 til 84.000 kroner i 2024 og 82.000 kroner i 2025. Det vil si at kostnaden per elev skal ned under det nivået den var på før tilleggsbevilgningene som har vært i 2023 og 2024. Kostnadsutviklingen i løpende og faste priser er framstilt i figuren under.



Figur 11: Regnskap og budsjett for ordinære grunnskoler i Bærum kommune. Kilde: Kommunen.

5.8 Samlet vurdering

Som fordelingsmodell er dagens modell ikke så verst. Den er ganske godt knyttet til lov og avtaleverk, gjennom at den er basert på prinsippet «timer per elev». Modellen er ganske objektiv, forutsigbar og fremmer effektiv drift. Modellen bør forbedres når det gjelder rettferdighet og gjennomsiktighet. Viktigste mangler:

- ▶ Modellen må gjøre det mulig for alle skolene å drive lovlig. Lærernormen må bygges inn i modellen.
- ▶ Metoden for å fordele midler til styrkingstiltak og språkstøtte bør etterprøves
- ▶ Modellen bør bli bedre dokumentert og rektorene må få opplæring i å forstå den.

Dagens fordelingsmodell er ikke godt nok egnet til vurdering av den samlede budsjettrammen. Bærum kommune driver landets billigste undervisning per elev og trenger gode verktøy for strategisk styring og vurdering. Det er meget små marginer i forhold til kravene i lov og avtaleverk. Dagens budsjettmodell bør utvikles for å bli et bedre verktøy for strategisk styring og vurdering av grunnskolen i Bærum:

- ▶ Den bør knyttes tettere til GSI-rapporteringen, slik at modellen (planen) kan sammenlignes med GSI-rapportene (virkeligheten).
- ▶ Kommunen budsjetterer på fire år. Modellen for grunnskolen kan med fordel gå over fire år. Modellen bør vise hvordan viktige nøkkeltall endres i planperioden.

Den største utfordringen med budsjettmodellen i Bærum kommune er de lave budsjettrammene. Bærum kommune har drevet helt på lovens grense siden lærernormen kom i 2019. Budsjettmodellen må bli svært detaljert når rammene er så trange. Det er ingen slingeringsmann.

Tilleggsbevilgningene gitt for 2023 og 2024 har økt handlingsrommet noe. Summen av tilleggsbevilgningene løfter budsjettrammen opp til den nest billigste av ASSS kommunene, Trondheim. Likevel blir det overskridelser i driften i 2023 (og antakelig også i 2024). Vår vurdering er at Bærum tar stor risiko, med det vedtatte budsjettet for 2024. Bemanningen neste skoleår må reduseres under det faktiske nivået forrige skoleår for å holde rammene. Det virker svært risikabelt, når Bærum var den norske kommunen med lavest bemanning per elev skoleåret 2022–23 og drev langt billigere enn skolestrukturen tilsier, statistisk sett.

6 Ny budsjettmodell

Budsjettmodellen skal beregne det samlede behovet for ressurser og fordele pengene mellom skolene. Alternative løsninger må tilfredsstille kravene som er satt til gode budsjettmodeller. De skal være rettferdige, objektive, forutsigbare, gjennomsiktede og bidra til effektiv drift. Modellene omfatter bare undervisningen (funksjon 202) i ordinære skoler i Bærum. Haug og alternative skoler er utenom. Det samme gjelder fellesutgiftene på funksjon 202.

Evalueringen av dagens budsjettmodell må legges til grunn i valget av alternativer. En ny modell må bøte på de svakhetene som er påvist:

- ▶ Lærernormen må bygges inn i modellen
- ▶ Ressurser til spesialundervisning og språkstøtte må fordeles mer rettferdig
- ▶ Modellen bør bli enklere og bedre dokumentert
- ▶ Modellen bør vise sammenhengen mellom samlet budsjetttramme og viktige nøkkeltall.

6.1 Valg av prinsipper for ny modell

Vi må velge mellom prinsippmodellene Kroner per elev, Timer per elev og Timer per klasse. Agenda Kaupang anbefaler prinsippet Timer per elev. Valget begrunnes i dette kapitlet.

6.1.1 Kroner per elev

Kroner per elev er den enkleste og mest forretningsmessige prinsippmodellen. Den er valgt i flere andre store kommuner (Oslo og Stavanger). Det er den minst nøyaktige modellen. Den er derfor egnet i kommuner med store skoler, der tilfeldighetene («de store talls lov») jevner ut forskjeller mellom skolene. En modell kan bestå av noen få faktorer:

- ▶ En sum per skole: For å dekke smådriftsutgifter innen undervisning og ledelse
- ▶ En sum per elev: For å dekke ordinær undervisning, redusert leseplikt, ledelse/administrasjon og driftsmidler. Ungdomsskolen trenger ofte høyere sats enn barneskolen på grunn av flere timer og lavere leseplikt.
- ▶ En sum per elev, leveårsjustert: For å dekke utgifter til spesialundervisning og språkstøtte
- ▶ Hele summen kan justeres for forskjeller i lønnsnivå ved hver skole (slik man har gjort i Stavanger)

Stykkprismodellen vil ikke løse alle problemene med dagens modell i Bærum.

- ▶ Lærernormen er ikke bygget inn i modellen. Man må lage en elevsats som skal dekke 43,5 timer per elev til ordinær undervisning. Det blir i praksis mange satser, når satsen skal settes på lovens minimum. Prisen per time varierer fra skole til skole med lønnsnivået og leseplikten.
- ▶ Rettferdig fordeling av penger til spesialundervisning og språkstøtte kan løses med leveårsindeks. Man må også her lage mange satser etter timekostnaden på hver enkelt skole, dersom kostnaden skal holdes på et minimum.
- ▶ Det er ikke mulig å lage nøkkeltall for gruppestørrelse og bemanningsfaktor ut fra en stykkprismodell. Årsverkene framgår ikke av modellen. Hvis man skal få det til, må man i praksis lage en time- og årsverkbasert modell bak kulissene.

Poenget med stykkprismodellen er enkelhet i den strategiske ledelsen. Ansvaret for å tilpasse driften til regelverket flyttes fra skolesjef til rektor. Enkelhet konkurrerer med nøyaktighet. En stykkprismodell er ikke egnet i Bærum, med de budsjetttrammene som er vedtatt. Det er

nødvendig å bygge inn lærernormen og krav i tariffavtalene i modellen i en kommune som driver så billig som Bærum. Prinsippmodellen «kroner per elev» kan passe i kommuner med mye høyere kostnader, slik det er i Oslo og Stavanger.

6.1.2 Timer per klasse

Timer per klasse er den tradisjonelle norske modellen. Budsjettet tildeles slik:

- ▶ Antall klasser: Elevene må deles inn i klasser etter en (mekanisk) regel for klassesdeling. Norske klasserom er vanligvis bygget for 28 elever i barneskolen og 30 elever i ungdomsskolen. Små klasserom er et problem (Hauger skole)
- ▶ Timer per klasse: En lærer per klasse pluss timer til deling og styrking
- ▶ Timer per elev: til spesialundervisning, språkstøtte, redusert leseplikt og assistenter
- ▶ Årsverk per elev: Til ledelse/administrasjon
- ▶ Kroner per elev: Til driftsmidler

Timer per klasse løser problemene i Bærum.

- ▶ Lærernormen kan bygges inn i modellen som et nøkkeltall, basert på lærertimene
- ▶ Rettferdig fordeling av spesialundervisning kan løses med levekårsindeks
- ▶ Det er lett å kople budsjettet til nøkkeltall for driften (bemanningsfaktor). Timer og årsverk kan deles inn på samme måte som i rapporteringen til GSI.

Modellen har den store ulempen at klassebegrepet er gått ut på dato. Opplæringsloven stiller krav til timer per elev, ikke per klasse. Dette kan avhjelpes ved å gi store klasser mye timer til deling og styrking, men det er en omvei. I store skoler vil lærernormen gi en enklere sikring av ressursene til elevene. Prinsippmodellen timer per klasse er mest interessant i kommuner med mange små/fådelte skoler, der lærernormen ikke er relevant.

6.1.3 Timer per elev

Timer per elev er den mest vanlige budsjettmodellen etter at lærernormen kom i 2019.

Midler tildeles slik:

- ▶ Timer per elev: Til ordinær undervisning, spesialundervisning, redusert leseplikt, ledelse og assistenter.
- ▶ Timer per elev, etter levekårsindeks: Til spesialundervisning, språkstøtte og assistenter
- ▶ Timer per skole: Til smådriftsulempen innen undervisning og ledelse/administrasjon
- ▶ Kroner per elev: Til driftsmidler

Denne modellen løser problemene i Bærum:

- ▶ Lærernormen kan bygges inn i modellen
- ▶ Timer til spesialundervisning og språkstøtte kan fordeles etter levekårsindeks
- ▶ Det er lett å lage nøkkeltall fra budsjetterte timer og årsverk. Timer og årsverk kan deles inn på samme måte som i rapporteringen til GSI.

Timer per elev gir en enklere modell enn timer per klasse. Modellen passer bedre i en kommune med bare store skoler, slik det er i Bærum. Det er stort sett bare kommuner med små/fådelte skoler som bruker modellen Timer per klasse.

6.2 Ny modell etter prinsippet «Timer per elev»

Modellen tildeler lærertimer til skolene i tråd med lov og avtaleverk. Det gjør også dagens modell i store trekk. Den nye modellen er tettere knyttet til GSI-rapporteringen. Modellen tildeler årsverk til drift av skolene etter lov, avtaleverk og skolestrategi i Bærum. Alle skoler får midler til å nå lærernormen. GSI-rapportene viser hvordan årsverkene blir brukt.

Modellen er langsiktig. Den tildeler midler til hver skole for årene 2024–2027, i tråd med kommunelovens regler om økonomiplanlegging og budsjetttrutinene i Bærum. Modellen sammenlignes med historiske tall for de tre–fire siste årene (elever, årsverk og regnskap).

I denne varianten av modellen (alternativ null) tilpasses ressursbruk per elev til nivået i skoleåret 2022–23. Det vil si 9,7 årsverk per 100 elever, se tabellen under. Det var nivået grunnskolen i Bærum lå på før tilleggsbevilgningene i årsbudsjettet for 2023. Skoleåret 2023–24 økte bemanningen med 0,4 årsverk per 100 elever, det vil si 64 årsverk. Fra skoleåret 2024–25 settes bemanningen tilbake til nivået før tilleggsbevilgningene. Dette framgår av tabellen under.

Tabell 10: Bemanning per 100 elever i de 39 ordinære grunnskolene i Bærum. Kilde: GSI og ny modell alt. 0

Årsverk per 100 elever	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28
Ordinær undervisning	6,0	6,1	6,1	6,2	6,1	6,1	6,1	6,1
Spesialundervisning og språkstøtte	1,3	1,2	1,3	1,4	1,2	1,2	1,2	1,2
Redusert leseplikt	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Ledelse	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Kontor og bibliotek	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Assistent	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
Sum årsverk	9,8	9,7	9,7	10,1	9,7	9,7	9,7	9,7

6.2.1 Elever

Elevtallet er den viktigste kostnadsdriveren i modellen. Elevtallet anslås på grunnlag av befolkningsprognose for innbyggere 6–15 år på skolekrets nivå, levert av kommunens planavdeling. Antall innbyggere i skolealder reduseres med 340 personer fra 17.180 i 2022 til 16.820 i 2027.

Tabell 11: Innbyggere 6–15 år i Bærum kommune. Kilde: Bærum kommune.

1. Innbyggere 31.12.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Innbyggere 6-12 år	12 089	12 065	12 026	12 038	11 988	11 903	11 875	11 660	11 640	11 646
Innbyggere 13-15 år	5 074	5 158	5 140	5 125	5 192	5 310	5 241	5 211	5 160	5 175
Innbyggere 6-15 år	17 163	17 223	17 166	17 163	17 180	17 213	17 116	16 871	16 800	16 820

Elevtallet i skolene hentes ikke direkte fra prognosen. Det er for mange elever som ikke går på kommunal grunnskole i sin egen skolekrets:

- ▶ Elever på Haug og alternative skoler, til sammen 150 elever.
 - ▶ Elever som har valgt andre kommunale skoler. Det er fritt skolevalg i Bærum.
 - ▶ Elever som går på private skoler. Det er omtrent 500 elever ved private skoler i Bærum.
- I prognosen videreføres dette antallet de neste fire årene.

Elevtallet beregnes slik: Forrige års elevtall korrigeres med samme prosent som prognosen for innbyggere 6–15 år i skolekretsen. Hvis kretsen går ned 3 %, går elevtallet ned med 3 %. Samlet elevtall i ordinære grunnskoler var 15.810 høsten 2022 og anslås til 15.454 i 2027.

Tabell 12: Innbyggere 6-15 år og skolelever i Bærum kommune. Kilde: Kommunen, GSI og grønt hefte til statsbudsjettet.

1a. Elever per 1.10	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28	Vekst 22-27
Bærum	15 827	16 021	15 948	15 931	15 810	15 819	15 732	15 489	15 429	15 453	-357
Elever ved Haug og BAS											
Haug skole og ressursenter	110	117	115	111	120	120	120	120	120	120	
Glassverket skole	9	10	10	6	2	10	10	10	10	10	
Sandviksbukta skole	8	8	8	5	9	10	10	10	10	10	
Skarva skole	9	9	10	7	10	10	10	10	10	10	
Sum Bærum med BAS	15 963	16 165	16 091	16 060	15 951	15 969	15 882	15 639	15 579	15 603	
Elever ved private skoler	655	710	759	752	750	750	750	750	750	750	
Sum elever dokumentert	16 618	16 875	16 850	16 812	16 701	16 719	16 632	16 389	16 329	16 353	
Innbyggere 6-15 år minus elever	545	348	316	351	479	494	485	481	471	467	

Det totale antallet dokumenterte elever 1.10.2022 er omtrent 450 lavere enn antall innbyggere i folkeregisteret 1.1.2023. Noen/mange av disse innbyggerne er antakelig midlertidig i utlandet.

6.2.2 Lærere

Lærere tildeles i form av årstimer til ulike oppgaver. Timene regnes om til årsverk ved å dele på leseplikten. Den er 741 timer i barneskolen og 656 timer i ungdomsskolen.

Ordinær undervisning

Lærernormen må bygges inn i ny modell. Lærernormen gjelder ordinær undervisning.

Opplæringsloven (lærernormen) krever maks 15 elever per lærertime på trinn 1–4 og maks 20 elevtimer per lærertime på trinn 5–10. Det vil si minimum 43 årstimer per elev til ordinær undervisning, når elever med spesialundervisning er trukket fra. Lærertimer tildeles slik i ny modell:

- ▶ 800 årstimer per skole, for å dekke smådriftsulemper
- ▶ 41,5 timer per elev.
- ▶ 800 timer ekstra til Bryn og Hammerbakken skole. Skolen er tungdrevet, siden den har to skoleanlegg. Trinnene deles unødvendig på flere trinn. Dette fordyrer driften.
- ▶ 1300 timer til Hauger skole. Hauger har små klasserom. Det gir mindre klasser enn andre skoler.

Resultatet testes mot lærernormen. I 2022 var det fem barneskoler som hadde lavere bemanning enn loven krever. Dette skoleåret er det tre, ifølge kalkulatoren til UDIR. I planperioden er alle skolene utenom fire innenfor normen, se tabellen under. Beregningen i modellen er konservativ. I kalkulatoren til Udir vil antakelig alle skolene være innenfor loven.

Tabell 13: Gruppestørrelse 2 i ordinære grunnskoler i Bærum. Kilde: ny budsjettmodell alt. 0 og Udir.

18b Gruppestørrelse 2	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28	Udir 2022 gruppestørrelse 2	Udir 2023 gruppestørrelse 2
Anna Krefthing skole	17,6	17,2	16,0	16,8	17,0	17,0	16,9	16,9	15,5	16,5
Bekkestua barneskole	18,6	17,6	16,8	17,4	17,1	17,1	17,1	17,1	16,5	17,1
Bekkestua skole	20,3	19,9	19,9	18,0	20,2	20,2	20,2	20,2	19,7	17,9
Bjørnegård skole	18,8	19,5	19,9	19,9	19,7	19,6	19,7	19,7	19,8	19,6
Blommenholm skole	16,8	16,9	16,8	16,8	16,6	16,6	16,6	16,6	16,7	16,5
Bryn og Hammerbakken skole	16,9	15,7	15,0	14,4	16,2	16,2	16,2	16,2	12,5	14,3
Eikeli skole	20,8	17,4	18,1	17,2	17,0	17,0	17,0	17,0	17,9	16,7
Eiksmarka skole	17,6	16,7	16,2	16,7	17,2	17,1	17,1	17,1	16,1	16,6
Einæsen skole	20,3	19,5	20,5	19,9	19,4	19,4	19,4	19,4	19,6	19,4
Emma Hjorth skole	17,0	16,5	17,0	14,5	16,3	16,4	16,4	16,4	15,6	13,0
Evje skole	15,8	16,6	18,0	18,5	15,6	15,5	15,5	15,5	17,5	17,8
Gjettum skole	20,4	19,8	19,3	19,8	19,7	19,7	19,6	19,6	18,9	19,6
Grav skole	15,9	16,9	17,1	16,9	17,1	17,0	17,0	17,0	17,1	16,9
Gullhaug skole	15,8	16,0	16,0	13,1	16,4	16,4	16,4	16,4	15,6	12,7
Haslum skole	17,9	17,2	17,1	16,7	17,0	17,0	17,0	17,0	16,9	16,4
Hauger skole	20,2	19,4	20,0	19,7	18,1	18,0	17,9	17,9	19,6	18,9
Hosle skole	17,3	17,4	17,4	17,0	17,1	17,0	17,0	17,0	17,2	16,8
Hosletoppen skole	19,9	20,8	20,0	20,3	19,7	19,7	19,8	19,8	19,9	20,0
Hundsund ungdomsskole	21,3	18,8	19,4	19,9	19,9	19,9	19,9	19,9	19,2	19,5
Høvik Verk skole	18,2	16,4	17,0	16,2	16,8	16,8	16,8	16,8	16,6	15,8
Høvik skole	17,4	16,7	17,0	17,1	17,0	17,0	17,0	17,0	16,8	16,8
Jar skole	18,1	17,0	16,8	17,4	17,1	17,1	17,1	17,1	16,6	17,0
Jong skole	18,2	16,4	17,3	18,0	16,7	16,7	16,7	16,7	16,6	16,8
Levre skole	17,0	16,4	16,7	17,1	17,0	17,0	17,0	17,0	16,0	16,6
Lommedalen skole	17,3	17,2	16,8	16,9	16,8	16,8	16,7	16,7	16,7	16,7
Lysaker skole	16,8	16,1	15,3	15,4	16,3	16,2	16,3	16,3	14,6	15,1
Løkeberg skole	18,5	17,0	17,9	16,9	17,1	17,0	17,1	17,1	17,6	16,6
Mølladammen ungdomsskole	20,0	20,3	20,2	20,3	20,1	20,1	20,1	20,0	20,0	20,0
Oksenøya skole	14,7	16,9	16,0	15,4	16,8	16,8	16,8	16,8	14,3	13,7
Ramstad skole	20,1	20,3	20,3	21,8	20,2	20,2	20,2	20,2	20,0	21,4
Ringstabekk skole	20,2	19,8	19,9	19,8	20,0	20,0	20,1	20,1	19,9	19,6
Rykkinn skole	15,6	17,7	16,2	14,7	16,9	16,9	16,9	16,9	15,0	13,3
Skui skole	16,4	16,4	16,4	16,9	16,6	16,6	16,6	16,7	15,9	16,4
Snarøya skole	18,7	17,4	16,8	16,9	16,8	16,7	16,7	16,6	16,6	17,1
Stabekk skole	16,3	16,9	16,2	16,5	17,1	17,1	17,1	17,1	15,8	16,1
Storøya skole	16,7	16,7	17,4	17,1	16,8	16,8	16,8	16,8	17,7	17,3
Tanum skole	16,7	16,8	16,6	16,1	16,8	16,8	16,9	16,9	16,2	15,6
Vøyenenga skole	18,5	20,0	20,2	20,9	19,6	19,6	19,5	19,5	19,8	19,7
Østerås skole	20,1	20,1	19,6	20,1	19,9	19,9	19,8	19,8	19,4	19,7
Bærum	18,1	17,7	17,7	17,5	17,7	17,7	17,7	17,7	17,3	17,1

Den nye modellen gir mindre ressurser til små skoler enn dagens modell. Hver skole får 800 timer. Det burde vært 500 timer mer i grunnressurs, etter en statistisk vurdering. Det er ikke mulig, hvis alle skolene skal oppnå lærernormen i skoleåret 2024–25 og man ikke øker budsjettrammen.

Spesialundervisning

Ny modell må ha en faglig begrunnet fordeling av timer til spesialundervisning.

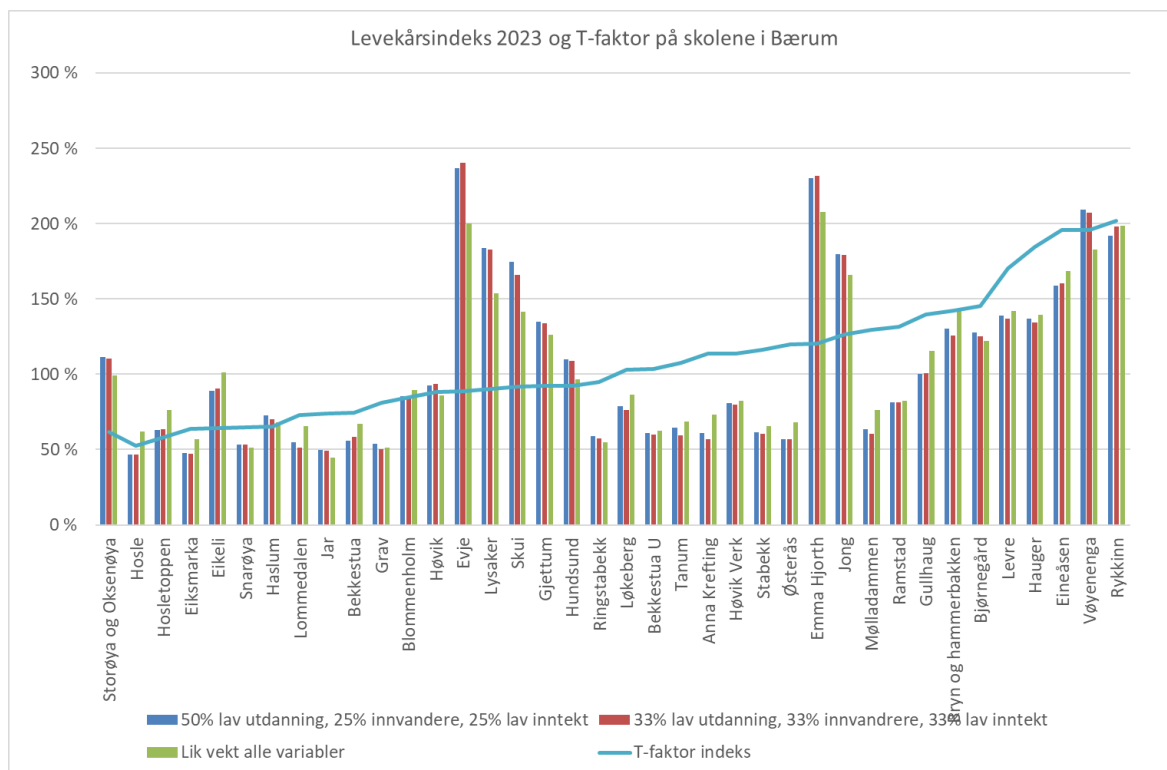
Behovet for spesialundervisning antas å variere mellom skolene etter tilfeldigheter (medfødte lærevansker) og skolens elevgrunnlag (leveskårer).

I Bærum blir elevene med de største helsemessige problemene tilbudt plass på Haug spesialscole. Dermed er behovet for øremerkede midler til enkeltelever mindre i de ordinære skolene. I ny modell er det derfor ingen øremerkede midler til elever med spesielt store lærevansker.

En del av midlene til de ordinære skolene bør tildeles per elev, for å fange opp tilfeldige variasjoner i behov. Resten bør tildeles etter levekårsindeks.

Det er laget levekårsindekser for hver skolekrets på grunnlag av data fra SSB på grunnkrets nivå. Figuren under viser tre ulike levekårsindekser og dagens metode for levekårsjustering (T-faktor):

- ▶ 50 % lav utdanning, 25 % mange innvandrere, 25 % lav inntekt
- ▶ 33 % lav utdanning, 33 % mange innvandrere, 33 % lav inntekt
- ▶ 17 % lav utdanning, 17 % mange innvandrere, 17 % lav inntekt, 17 % mange uføre, 17 % mange enslige, 17 % høy andel barnevernssaker
- ▶ T-faktor, benyttet for å tildele midler til spesialundervisning og styrking siden 2015. T-faktor er indeksert (T-faktor/gjennomsnittlig T-faktor).



Figur 12: Levekårsindeks og «T-faktor» i ordinære grunnskoler i Bærum kommune.

To konklusjoner:

1. Levekårsindeksene vi har vurdert er temmelig like. Indikatorene ser ut til å overlappe hverandre i stor grad.
2. Levekårsindikatorene avviker imidlertid mye fra dagens T-faktor. Emma Hjorth, Evje, Lysaker og Skui kommer dårlig ut i dagens modell. Østerås, Stabekk og Mølladammen kommer godt ut.

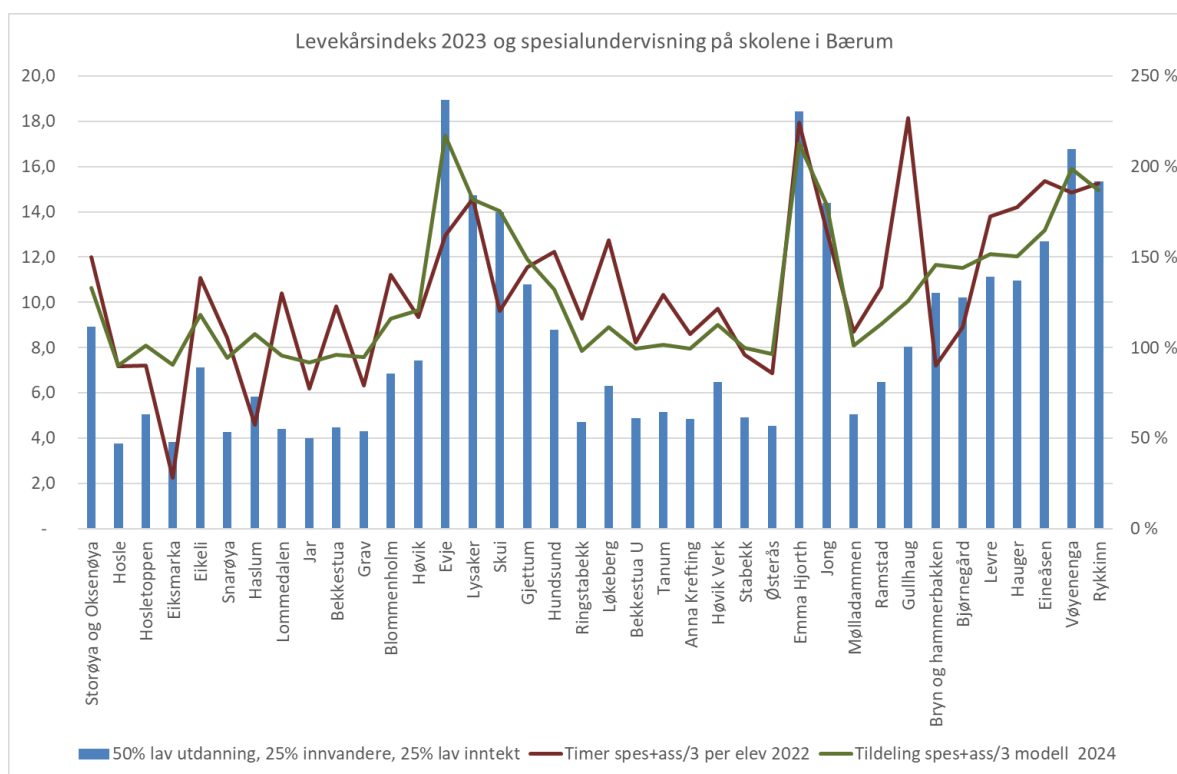
Ny modell bruker levekårsindeks nr. 1: 50 % lav utdanning, 25 % mange innvandrere og 25 % lav inntekt. Dette er de tre levekårsindikatorene som benyttes i skolebidragsindikatorene fra SSB. Det er antatt at foreldrenes utdanningsnivå har mest å si.

Alle midler til spesialundervisning kan ikke tildeles etter levekårsindeks. En del av spesialundervisningen har mer tilfeldige og helsemessige årsaker. Vi har valgt å tildele halvparten av spesialundervisning med levekårsjustering. Modellen tildeler lærertimer slik:

- ▶ 3 timer per elev
- ▶ 3,5 timer per elev, omfordelt etter levekårsindeks

Figuren under sammenligner den nye modellens tildeling av spesialundervisning med forbruket av spesialundervisning, rapportert til GSI 2022. Spesialundervisningen i norske grunnskoler gjennomføres i stor grad ved hjelp av assistenter/miljøpersonale. Det gjelder også i Bærum. Dagens modell tildeler ikke midler til assistenter. Rektorene finansierer assistenter med spesialundervisningsmidlene. Vi må derfor se timer til spesialundervisning og assistenter i sammenheng. I figuren under er derfor assistenttimene tatt med, men med en tredels verdi. En time lærer koster omtrent det samme som tre timer assistent.

Figuren viser at rapporterte timer til spesialundervisning skoleåret 2022–23 stemmer ganske bra med levekårsindeksen og tildelingen etter ny modell. Levekårsindeksen vil antakelig fange opp behovet for midler mye bedre enn dagens metode (T-faktor).



Figur 13: Levekårsindeks, faktisk forbruk av timer til spesialundervisning og tildeling av timer etter ny modell.

Språkstøtte

Modellen bør tildele midler til språkstøtte på en mest mulig rettferdig og objektiv måte.

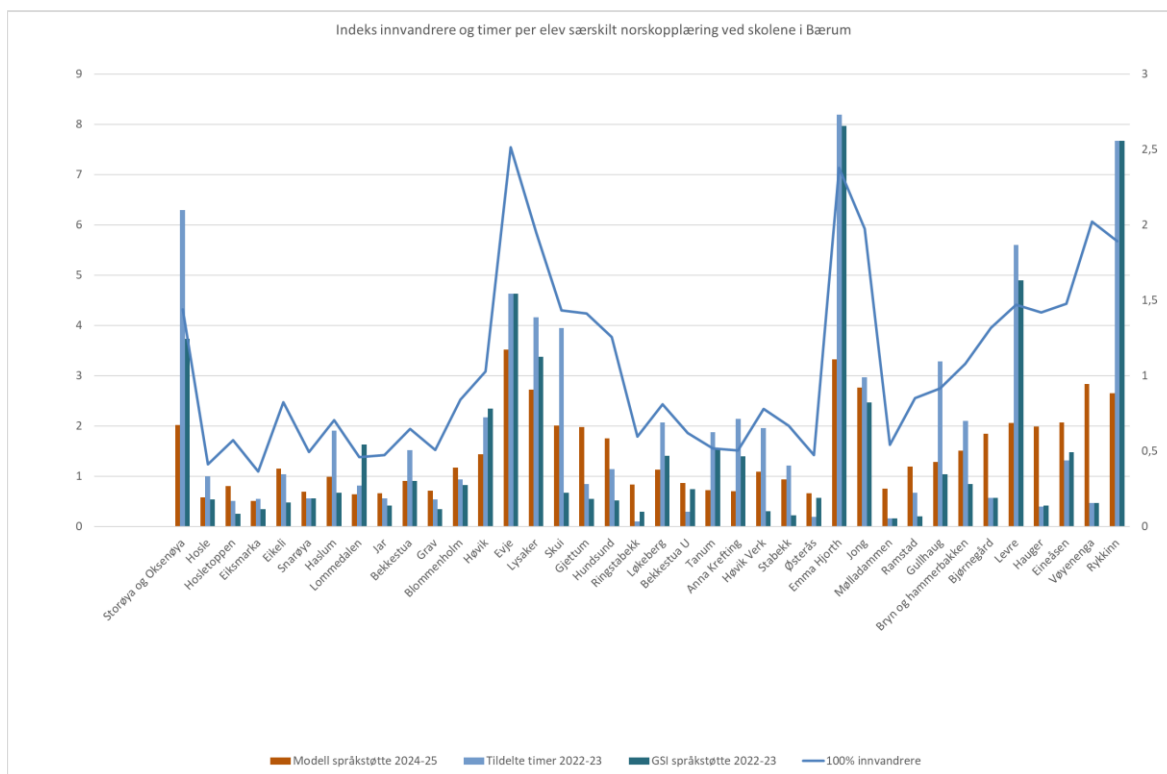
Elever i Bærumsskolen med dårlige ferdigheter i norsk får ekstra norskundervisning etter kartlegging og enkeltvedtak. Dagens tildelingsmodell tildeler midler etter antall elever med slike vedtak. Det er rektor som fatter vedtakene. Skoleadministrasjonen mener at både kartleggingspraksis og tildelingspraksis kan variere mellom skolene. Elever i første klasse er ikke utredet.

Den nye modellen tildeler midler etter en objektiv metode. Modellen tildeler lærertimer etter andelen fremmedspråklige innbyggere 6–15 år i skolekretsen, kalt indeks innvandrere.

Figuren under viser hvordan ny tildeling ser ut, sammenlignet med

- Faktisk planlagt forbruk 2022/23 (GSI)
- Tildeling skoleåret 2022/23.

Sum tildelte timer er avstemt mot forbruket (GSI) i 2022–23. Figuren viser at forbruket av timer til SNO har vært betydelig lavere enn tildelingen i 2022–23. Ny modell (standardavvik 1,3) avviker mer fra faktisk forbruk rapportert til GSI enn dagens tildelingsmodell (standardavvik 0,8).



Figur 14: Levekårsindeks, forbruk av timer til SNO 2022-23 og tildelte timer til SNO etter gammel og ny budsjettmodell i ordinære grunnskoler i Bærum.

Timer til annet enn undervisning

Det er ikke noe spesielt behov for å endre dagens modell. Forenkling er likevel et mål.

Dette er redusert leseplikt, avtalt gjennom tariffavtaler eller etter kommunale vedtak. Følgende tariffavtaler er inngått i alle kommuner:

- Eldre lærere: Reduksjon 6 % for lærere 57–59 år og 12,5 % for lærere over 60 år.
- Nyutdannede lærere: 6 % reduksjon

- ▶ Kontaktlærere: 0,75 eller 1,5 timer per uke.
- ▶ Tidsressurspott: 2 timer per elev
- ▶ Rådgiver/Sosiallærer: Minimum 28 % stilling

Ansatte over 60 år har dessuten krav på en ukes ekstra ferie. Det betyr også redusert leseplikt for lærere.

I Bærum er det ansatt miljølærere på alle barneskolene i 0,5 stilling. Disse timene rapporteres ikke til GSI som redusert leseplikt. De rapporteres som ordinær undervisning.

I dag tildeles skolene midler slik:

- ▶ Eldre lærere: Etter antall lærere i aktuell aldersgruppe. Økt ferie tas med for lærere over 60 år. Det betyr reduksjon på 6 % for lærere 57–59 år og 15 % for lærere over 60 år.
- ▶ Nyutdannede lærere: Etter antall nyutdannede lærere
- ▶ Kontaktlærere: Ligger i T-faktor/elevfaktor
- ▶ Tidsressurspott: Ligger i T-faktor/elevfaktor
- ▶ Rådgiver og sosiallærer: Ligger i elevfaktor/T-faktor

Den nye modellen forenkler og tydeliggjør tildelingen. Modellen tildeler timer slik:

- ▶ Eldre lærere (over 57 år): etter antall lærere, inkludert økt ferie
- ▶ Nyutdannede lærere: Etter antall lærere
- ▶ Andre faktorer: 3,1 time per elev på barneskoler og 5,4 timer per elev på ungdomsskoler.

Denne metoden gir omtrent det samme samlede timetallet per elev som dagens ordning.

Årsverk lærere

Årsverk lærere er antall lærertimer per år delt på leseplikten, som er 741 timer på barneskolen og 656 på ungdomsskolen. Tabellen under viser hvordan modellen slår ut på den enkelte skole.

Tabell 14: Årsverk lærere på ordinære grunnskoler i Bærum i ny budsjettmodell alt. 0.

	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28	Årsverk per 100 elever 2022	Årsverk per 100 elever 2024	Økning 2022-24
Ga. Sum årsverk pedagoger	741	741	741	741	741	741	741			
Leseplikt barneskole, klokketimer										
Leseplikt u.skole, klokketimer	656	656	656	656	656	656	656			
Anna Krefting skole	35,1	35,9	34,0	31,8	30,6	29,8	28,9	7,8	7,4	- 0,4
Bekkestua barneskole	34,7	36,9	38,5	37,7	37,3	37,5	36,5	7,4	7,1	- 0,3
Bekkestua skole	40,4	43,4	50,8	45,7	47,4	46,8	47,3	8,5	8,4	- 0,1
Bjørnegård skole	28,8	27,7	28,5	29,0	27,9	28,4	29,2	8,3	9,0	0,7
Blommenholm skole	23,7	23,9	23,0	22,3	22,1	21,8	22,1	7,4	7,4	0,0
Bryn og Hammerbakken skole	33,7	33,8	35,1	33,7	33,0	33,5	33,6	8,1	7,9	- 0,3
Eikeli skole	31,9	32,1	31,1	33,7	33,5	34,1	34,4	6,8	7,4	0,7
Eiksmarka skole	38,7	38,8	39,1	38,8	37,8	37,5	37,0	7,0	7,0	0,0
Eineåsen skole	27,9	23,1	25,1	24,2	24,5	23,8	24,1	10,0	9,5	- 0,5
Emma Hjorth skole	25,5	24,3	26,9	22,9	23,3	24,0	23,7	9,0	8,6	- 0,4
Evje skole	48,7	48,9	53,4	50,2	48,9	48,7	49,5	14,9	14,8	- 0,1
Gjettum skole	29,2	28,3	28,8	27,8	28,6	27,7	26,3	9,0	8,8	- 0,2
Grav skole	36,4	34,6	34,8	34,5	32,5	32,4	32,2	7,0	7,1	0,2
Gullhaug skole	21,1	21,7	25,5	19,7	19,1	19,2	19,2	8,5	7,8	- 0,7
Haslum skole	33,8	32,8	34,4	35,2	35,0	33,9	33,8	6,9	7,4	0,5
Hauger skole	43,4	42,8	39,6	36,7	35,2	34,1	34,5	11,3	10,6	- 0,7
Hosle skole	34,0	34,9	37,1	34,8	33,3	32,9	32,4	7,1	7,1	0,1
Hosletoppen skole	25,7	25,0	24,8	26,0	27,1	27,8	27,7	8,3	8,6	0,3
Hundsund ungdomsskole	31,0	36,6	37,8	34,6	34,6	34,6	35,8	10,0	8,7	- 1,3
Høvik Verk skole	27,2	25,4	28,7	26,9	25,9	25,9	26,2	6,9	7,3	0,4
Høvik skole	36,4	38,5	36,3	36,6	35,4	35,2	35,5	7,3	7,4	0,1
Jar skole	38,6	36,7	37,5	37,8	37,3	36,9	36,5	6,8	7,0	0,2
Jong skole	32,0	27,3	25,4	30,0	30,8	31,3	31,4	7,4	8,2	0,8
Levre skole	43,4	47,7	47,4	44,0	43,1	42,0	42,0	8,6	7,8	- 0,7
Lommedalen skole	27,5	26,9	25,3	24,3	23,5	22,9	23,2	7,2	7,2	0,0
Lysaker skole	21,3	22,2	22,3	19,7	19,6	20,0	20,2	8,7	8,3	- 0,3
Løkeberg skole	40,1	37,2	38,2	37,5	36,4	37,2	37,9	7,2	7,5	0,3
Mølladammen ungdomsskole	38,7	40,5	42,2	41,9	39,9	38,7	37,5	8,9	8,5	- 0,5
Oksenøya skole	14,4	21,7	30,3	30,0	29,0	30,2	30,3	7,8	7,6	- 0,2
Ramstad skole	54,2	49,3	50,0	45,5	45,5	45,5	46,1	8,8	8,5	- 0,3
Ringstabekk skole	33,6	32,6	33,3	35,2	34,7	37,2	36,8	8,4	8,4	0,0
Rykkinn skole	39,6	42,4	47,8	39,5	39,9	40,0	40,3	9,1	8,1	- 1,0
Skui skole	25,3	25,4	26,0	26,3	27,1	27,0	27,6	7,5	8,1	0,6
Snarøya skole	24,3	24,5	24,9	24,8	24,0	22,3	21,7	7,2	7,5	0,3
Stabekk skole	34,5	36,3	37,8	36,4	37,0	36,1	37,0	7,3	7,3	0,0
Storøya skole	34,1	31,2	27,6	29,8	28,7	30,0	30,1	7,2	7,7	0,5
Tanum skole	23,0	25,8	26,8	26,4	26,6	27,2	27,5	7,5	7,3	- 0,2
Vøyenenga skole	33,0	30,9	29,1	30,1	29,4	28,3	28,4	9,6	9,4	- 0,2
Østerås skole	33,4	33,3	32,7	30,6	29,9	28,4	28,5	8,4	8,4	0,0
Bærum	1 278,3	1 281,5	1 318,1	1 272,6	1 255,4	1 251,0	1 253,0	8,1	8,0	
Årsverk per 100 elever	8,0	8,1	8,3	8,0	8,1	8,1	8,1			

6.2.3 Ledere

Dette er årsverk til rektor og inspektør/avdelingsledere. Det er ingen nasjonale avtaler eller regler om dette.

I dagens modell tildeles skolene ca. 1 årsverk leder per 159 elever. Minstebemanningen er 1,6 årsverk på barneskoler og 2,2 årsverk på ungdomsskoler. Det er særavtaler for Evje og Hauger, som har mottaksklasse.

Den nye modellen tar hensyn til stordriftsfordeler og levekårsforskjeller. Den tildeler årsverk slik:

- Minstebemanning (smådriftsulemper); 1,6 årsverk barneskole og 2,2 årsverk ungdomsskole
- 0,5 % årsverk per elev
- 0,1 % årsverk per elev, omfordelt etter levekårsindeks (samme indeks som brukes for spesialundervisning).

Tabellen under viser hvordan modellen slår ut for den enkelte skole.

Tabell 15: Årsverk til ledelse ved ordinære grunnskoler i Bærum med ny budsjettmodell alt 0.

	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28	Årsverk per 100 elever 2022	Årsverk per 100 elever 2024	Økning 2022-24
7. Årsverk ledelse										
Minstebemanning				1,60	1,60	1,60	1,60			
				2,20	2,20	2,20	2,20			
Årsverk per skole				0 %	0 %	0 %	0 %			
Årsverk per elev				0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %			
Årsverk per elev, omfordelt etter levekår				0,10 %	0,10 %	0,10 %	0,10 %			
Mottaksklasse				180,00 %	180,00 %	180,00 %	180,00 %			
				30,00 %	30,00 %	30,00 %	30,00 %			
Anna Krefting skole	3,2	2,1	3,8	2,4	2,3	2,3	2,2	0,5	0,6	0,1
Bekkestua barneskole	2,2	2,2	2,2	3,0	2,9	2,9	2,9	0,4	0,6	0,1
Bekkestua skole	2,7	2,8	4,0	3,0	3,2	3,1	3,2	0,6	0,6	0,0
Bjørnegård skole	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	0,7	0,7	0,0
Blommenholm skole	1,5	1,7	1,7	1,8	2,2	2,2	2,2	0,5	0,6	0,1
Bryn og Hamnerbakken skole	2,8	2,8	4,7	2,7	2,6	2,7	2,7	0,7	0,6	- 0,0
Eikeli skole	3,1	3,0	3,0	2,7	2,7	2,7	2,7	0,6	0,6	- 0,0
Eiksmarka skole	2,5	2,3	3,3	3,0	2,9	2,9	2,9	0,4	0,5	0,1
Eineåsen skole	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	1,0	0,9	- 0,1
Emma Hjorth skole	2,7	2,6	2,7	1,9	2,2	2,2	2,2	1,0	0,7	- 0,2
Evje skole	3,3	3,4	3,8	4,3	4,2	4,2	4,2	1,0	1,3	0,2
Gjettum skole	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	0,7	0,7	- 0,0
Grav skole	3,2	3,2	3,2	2,7	2,5	2,5	2,5	0,6	0,6	- 0,1
Gullhaug skole	2,6	2,6	2,6	1,6	2,2	2,2	2,2	1,0	0,6	- 0,4
Haslum skole	2,1	2,1	3,3	2,7	2,7	2,6	2,6	0,4	0,6	0,1
Hauger skole	2,7	2,7	2,7	2,5	2,4	2,3	2,3	0,7	0,7	0,0
Hosle skole	2,6	2,6	3,5	2,7	2,5	2,5	2,5	0,5	0,5	0,0
Hosletoppen skole	2,2	2,4	2,6	2,2	2,2	2,2	2,2	0,8	0,7	- 0,1
Hundsund ungdomsskole	2,5	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4	2,5	0,7	0,6	- 0,1
Høvik Verk skole	2,6	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2	2,2	0,6	0,6	0,0
Høvik skole	2,8	3,1	3,1	2,9	2,8	2,8	2,9	0,6	0,6	0,0
Jar skole	3,1	3,1	3,4	3,0	2,9	2,9	2,9	0,6	0,5	- 0,0
Jong skole	1,9	2,2	2,3	2,5	2,6	2,6	2,6	0,6	0,7	0,1
Levre skole	2,7	2,7	3,5	3,6	3,5	3,4	3,4	0,5	0,6	0,2
Lommedalen skole	1,9	1,9	1,9	1,9	2,2	2,2	2,2	0,5	0,6	0,0
Lysaker skole	2,0	1,6	2,0	1,6	2,2	2,2	2,2	0,6	0,7	0,1
Løkeberg skole	2,4	2,4	4,3	2,9	2,8	2,9	2,9	0,5	0,6	0,1
Mølladammen ungdomsskole	2,8	2,8	2,8	2,8	2,6	2,6	2,5	0,6	0,6	- 0,1
Oksenøya skole	1,7	1,8	3,1	2,4	2,3	2,4	2,4	0,6	0,6	- 0,0
Ramstad skole	2,8	2,8	2,8	3,1	3,1	3,1	3,2	0,5	0,6	0,1
Ringstabekk skole	2,5	2,5	4,0	2,3	2,3	2,5	2,5	0,6	0,6	- 0,0
Rykkinn skole	3,1	3,1	3,9	3,4	3,4	3,4	3,4	0,7	0,7	0,0
Skui skole	2,8	2,8	2,6	2,2	2,3	2,3	2,3	0,8	0,7	- 0,2
Snarøya skole	2,2	2,2	2,5	1,8	2,2	2,2	2,2	0,6	0,6	- 0,1
Stabekk skole	2,6	2,6	3,0	2,8	2,9	2,8	2,9	0,5	0,6	0,0
Storøya skole	3,2	3,0	2,5	2,4	2,3	2,4	2,4	0,7	0,6	- 0,1
Tanum skole	2,2	2,3	2,5	2,0	2,2	2,2	2,2	0,7	0,6	- 0,1
Vøyenenga skole	2,6	2,6	2,8	2,3	2,2	2,2	2,2	0,8	0,7	- 0,1
Østerås skole	2,5	2,5	2,5	2,2	2,2	2,2	2,2	0,6	0,6	- 0,0
Bærum	98,8	97,6	113,7	98,5	100,1	100,0	100,2	0,6	0,6	0,0
Årsverk per 100 elever	0,62	0,62	0,72	0,62	0,64	0,64	0,64			

6.2.4 Kontor og bibliotek

Dette er årsverk til kontorleder og bibliotekar. Det er ingen nasjonale avtaler eller regler om dette.

Dagens tildelingsmodell tildeler omtrent 0,8 årsverk skolekonsulent og 0,35 årsverk bibliotekar til alle skolene.

Den nye modellen tildeler minimum 0,9 årsverk per skole, slik:

- Bibliotekar: 0,085 % årsverk per elev, det vil si 0,2–0,5 årsverk per skole.
- Skolekonsulent: 0,2 % årsverk per elev, minimum 0,67 årsverk

6.2.5 Miljøarbeidere

Dette er årsverk til assistenter, fagarbeidere og miljøterapeuter. Miljøpersonalet bistår i spesialundervisningen og hjelper elever med funksjonsnedsettelse. Det er ingen nasjonale avtaler eller regler om dette. Bærum har vedtatt at det skal være en miljøarbeider ved hver ungdomsskole.

Dagens modell tildeler ikke midler til miljøarbeidere, ut over en miljøarbeider ved hver ungdomsskole. Rektor omgjør lærertimer til assistenttimer etter behov.

Den nye modellen tildeler årsverk slik:

- 0,30 % årsverk per elev

- 0,35 % årsverk per elev, omfordelt etter levekårsindeks (samme som for spesialundervisning).

Tabellen under viser hvordan modellen slår ut for hver skole.

Tabell 16: Årsverk miljøpersonale ved ordinære grunnskoler i Bærum med ny budsjettmodell alt. 0.

10. Miljøarbeidere årsverk											
Årsverk per elev		0,30 %									
Årsverk per elev, omfordelt etter levekårsindeks		0,33 %									
		2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28	Årsverk per 100 elever 2022	Årsverk per 100 elever 2024	Økning 2022-24
Anna Krefting skole	b	3,72	2,71	4,19	2,16	2,07	2,01	1,95	0,6	0,5	- 0,1
Bekkestua barneskole	b	4,80	4,50	4,96	2,58	2,55	2,57	2,50	0,9	0,5	- 0,4
Bekkestua skole	u	0,50	0,50	1,00	2,72	2,83	2,79	2,82	0,1	0,5	0,4
Bjørnegård skole	u	1,56	2,02	1,49	2,33	2,24	2,28	2,35	0,6	0,7	0,1
Blommenholm skole	b	1,86	2,54	3,74	1,75	1,74	1,70	1,73	0,8	0,6	- 0,2
Bryn og Hammerbakken skole	b	0,45	0,50	0,90	3,13	3,06	3,10	3,12	0,1	0,7	0,6
Eikeli skole	b	3,78	5,14	5,39	2,70	2,68	2,73	2,76	1,1	0,6	- 0,5
Eiksmarka skole	b	1,43	1,06	2,04	2,52	2,45	2,43	2,39	0,2	0,5	0,3
Einås skole	u	1,71	1,71	1,49	2,11	2,13	2,07	2,09	0,7	0,8	0,1
Emma Hjorth skole	b	2,74	2,98	4,80	2,82	2,86	2,96	2,91	1,1	1,1	- 0,0
Evje skole	b	2,84	2,03	3,38	3,66	3,48	3,46	3,57	0,6	1,1	0,5
Gjettum skole	u	1,22	1,47	2,70	2,35	2,42	2,33	2,21	0,5	0,7	0,3
Grav skole	b	2,07	1,37	2,14	2,32	2,17	2,16	2,15	0,3	0,5	0,2
Gullhaug skole	b	1,89	3,48	4,09	1,60	1,54	1,55	1,54	1,4	0,6	- 0,7
Haslum skole	b	1,10	1,33	1,90	2,56	2,55	2,46	2,45	0,3	0,5	0,3
Hauger skole	u	2,26	2,26	2,92	2,61	2,47	2,38	2,42	0,6	0,8	0,2
Hosle skole	b	2,13	2,10	3,70	2,21	2,11	2,08	2,05	0,4	0,5	0,0
Hosletoppen skole	u	0,25	0,74	0,68	1,54	1,61	1,66	1,65	0,2	0,5	0,3
Hundsund ungdomsskole	u	1,58	1,39	2,28	2,63	2,63	2,63	2,73	0,4	0,7	0,3
Høvik Verk skole	b	3,72	3,38	4,52	2,08	2,00	2,00	2,02	0,9	0,6	- 0,4
Høvik skole	b	4,20	3,40	6,21	3,01	2,91	2,89	2,91	0,6	0,6	- 0,0
Jar skole	b	2,86	2,96	3,18	2,52	2,48	2,45	2,43	0,5	0,5	- 0,1
Jong skole	b	4,81	4,55	3,50	3,28	3,37	3,43	3,44	1,2	0,9	- 0,3
Levre skole	b	4,70	4,69	4,98	4,26	4,17	4,06	4,06	0,8	0,8	- 0,1
Lommedalen skole	b	2,34	3,78	3,22	1,63	1,57	1,53	1,55	1,0	0,5	- 0,5
Lysaker skole	b	2,75	2,76	5,52	2,14	2,13	2,18	2,20	1,1	0,9	- 0,2
Løkeberg skole	b	7,54	6,46	6,04	2,81	2,72	2,79	2,85	1,3	0,6	- 0,7
Mjølladammen ungdomsskole	u	4,79	1,45	5,32	2,52	2,39	2,31	2,24	0,3	0,5	0,2
Oksengya skole	b	1,82	3,60	4,86	2,63	2,53	2,65	2,66	1,3	0,7	- 0,6
Ramstad skole	u	1,00	2,00	3,00	3,05	3,05	3,05	3,10	0,4	0,6	0,2
Ringstabekk skole	u	0,90	1,70	2,42	2,07	2,04	2,20	2,17	0,4	0,5	0,1
Rykkinn skole	b	4,36	4,21	5,74	4,53	4,58	4,59	4,63	0,9	0,9	0,0
Skui skole	b	2,48	2,61	3,10	2,84	2,94	2,93	2,99	0,8	0,9	0,1
Snarøya skole	b	2,11	2,07	3,17	1,58	1,52	1,40	1,36	0,6	0,5	- 0,1
Stabekk skole	b	4,18	3,29	4,02	2,52	2,56	2,50	2,56	0,7	0,5	- 0,2
Storøya skole	b	2,63	0,61	1,88	2,58	2,48	2,60	2,61	0,1	0,7	0,5
Tanum skole	b	1,95	3,10	2,87	1,85	1,87	1,91	1,94	0,9	0,5	- 0,4
Vøyenenga skole	u	2,22	2,17	6,27	3,18	3,10	2,97	2,98	0,7	1,0	0,3
Østerås skole	u	1,10	0,63	0,85	1,79	1,74	1,65	1,65	0,2	0,5	0,3
Bærum		100,3	99,3	134,5	99,1	97,7	97,5	97,7	0,6	0,6	- 0,0
Årsverk per 100 elever		0,63	0,63	0,85	0,63	0,63	0,63	0,63			

6.2.6 Fysisk aktivitet og leksehjelp

Kommunene er pålagt å tilby fysisk aktivitet og leksehjelp.

- Leksehjelp: Elevene skal ha tilbud om 10 timer leksehjelp i løpet av grunnskolen. Det er ikke krav om kompetanse. Bærum har en avtale om 6 timer i 5–7.trinn med lærer.
- Fysisk aktivitet: Elevene skal tilbys fysisk aktivitet i 5–7.trinn. Dette er et folkehelsetiltak utenfor timeplanen. Det er ikke krav om lærerutdanning.

Dette er oppgaver utenfor skolens timeplan. Årsverkene rapporteres ikke til GSI sammen med øvrige årsverk. I modellen er disse timene tildelt slik:

- Leksehjelp: 6 uketimer/228 årstimer per barneskole. Gir ca. 8,5 årsverk til sammen.
- Fysisk aktivitet: 0,45 årstime per elev i barneskolen. Gir ca. 3 årsverk til sammen.

Satsene er omtrent i tråd med det som er rapportert til GSI de siste årene.

6.2.7 Sum årsverk

Ny modell tildeler 9,7 årsverk per 100 elever, i tråd med bemanningen skoleåret 2022–23. Figuren under viser årsverk for hver skole og endring i årsverk per 100 elever fra 2022–23 til 2024–25.

Tabell 17: Sum årsverk ved ordinære grunnskoler i Bærum. Kilde: GSI og ny budsjettmodell alt. 0.

	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28	Årsverk per 100 elever 2022	Årsverk per 100 elever 2024	Økning 2022-24
12. SUM årsverk totalt funksjon 202										
Anna Krefting skole	42,29	42,21	43,49	38,19	36,79	35,73	34,71	9,2	8,8	- 0,3
Bekkestua barneskole	43,25	45,10	44,99	45,37	44,90	45,20	44,00	9,0	8,5	- 0,5
Bekkestua skole	46,32	49,50	57,53	53,35	55,37	54,62	55,22	9,7	9,8	0,1
Bjørnegård skole	33,42	33,70	33,39	34,76	33,51	34,04	34,99	10,1	10,7	0,7
Blommenholm skole	28,51	29,59	29,97	27,26	27,52	27,08	27,45	9,2	9,1	- 0,1
Bryn og Hammerbakken skole	39,49	38,99	42,82	41,38	40,53	41,10	41,25	9,4	9,7	0,3
Eikeli skole	40,59	42,63	40,05	41,00	40,74	41,44	41,85	9,0	9,0	0,0
Eiksmarka skole	44,65	43,77	46,12	46,58	45,32	44,95	44,36	7,9	8,4	0,5
Eineåsen skole	33,71	27,14	30,11	29,61	29,91	29,21	29,47	11,7	11,6	- 0,2
Emma Hjorth skole	31,85	30,53	35,33	29,16	29,81	30,67	30,26	11,3	11,0	- 0,4
Evje skole	56,56	55,77	61,94	59,74	58,10	57,91	58,87	17,0	17,7	0,7
Gjettum skole	35,12	33,04	34,78	33,52	34,45	33,38	31,89	10,6	10,6	0,1
Grav skole	43,63	40,71	41,56	41,51	39,04	38,90	38,70	8,2	8,6	0,4
Gullhaug skole	27,54	30,66	33,44	24,31	24,18	24,35	24,26	12,0	9,6	- 2,4
Haslum skole	38,90	37,92	41,35	42,40	42,27	40,90	40,74	7,9	8,9	1,0
Hauger skole	49,73	49,18	46,58	43,11	41,24	39,99	40,47	12,9	12,4	- 0,5
Hosle skole	40,74	41,19	45,93	41,66	39,80	39,33	38,79	8,3	8,6	0,2
Hosletoppen skole	29,15	29,80	29,05	30,87	32,08	32,85	32,73	9,9	10,2	0,3
Hundsund ungdomsskole	36,59	41,79	43,80	41,03	41,06	41,08	42,50	11,5	10,3	- 1,1
Høvik Verk skole	35,28	32,36	36,77	32,74	31,66	31,66	31,95	8,8	8,9	0,1
Høvik skole	44,65	47,75	47,28	44,65	43,19	42,94	43,32	9,1	9,0	- 0,1
Jar skole	46,37	44,59	46,18	45,48	44,91	44,40	43,96	8,2	8,4	0,2
Jong skole	40,95	35,49	32,67	37,41	38,41	39,07	39,17	9,6	10,2	0,6
Levre skole	52,95	56,85	58,12	54,14	53,05	51,78	51,72	10,2	9,7	- 0,6
Lommedalen skole	33,54	34,01	31,82	29,25	28,75	28,08	28,39	9,1	8,7	- 0,5
Lysaker skole	27,20	27,84	31,30	24,87	25,28	25,82	26,02	10,9	10,5	- 0,4
Løkeberg skole	51,84	47,66	47,40	45,25	43,96	44,98	45,82	9,3	9,0	- 0,2
Mølladammen ungdomsskole	49,30	47,22	51,41	48,98	46,51	45,10	43,78	10,4	9,9	- 0,5
Oksenøya skole	18,90	28,34	39,57	36,77	35,46	37,05	37,17	10,2	9,3	- 0,9
Ramstad skole	60,59	56,56	57,17	53,54	53,53	53,52	54,27	10,1	10,0	- 0,1
Ringstabekk skole	38,48	38,40	40,87	41,08	40,53	43,46	42,97	9,9	9,8	- 0,1
Rykkinn skole	48,99	51,30	58,78	49,49	49,99	50,19	50,55	11,0	10,2	- 0,8
Skui skole	32,51	32,28	33,14	32,85	33,88	33,78	34,42	9,6	10,1	0,6
Snarøya skole	30,34	30,25	31,98	29,64	29,16	27,31	26,68	8,9	8,9	0,1
Stabekk skole	42,42	43,77	45,95	43,74	44,49	43,45	44,45	8,8	8,7	- 0,0
Storøya skole	42,70	36,27	33,26	36,39	35,11	36,67	36,78	8,4	9,4	1,0
Tanum skole	29,60	32,61	33,61	31,86	32,26	32,88	33,29	9,5	8,8	- 0,6
Vøyenenga skole	39,77	36,84	39,35	36,79	35,96	34,68	34,78	11,5	11,5	0,0
Østerås skole	38,39	37,43	37,32	35,88	35,09	33,42	33,48	9,4	9,8	0,4
Bærum	1 546,8	1 541,0	1 616,2	1 535,6	1 517,8	1 513,0	1 515,5	9,7	9,7	0,0
Årsverk per 100 elever	9,7	9,7	10,2	9,7	9,7	9,8	9,8			

6.2.8 Lønnsbudsjett

Årsverk omregnes fra skoleår til kalenderår (budsjettåret). Lønn beregnes slik:

- ▶ Lærere og ledere: Lokalt lønnsnivå ved hver skole.
- ▶ Ansatte med kommunal pensjon (andre ansatte): Lokalt lønnsnivå ved hver skole
- ▶ Det legges til 2 % ekstra til vikar ved korttidsfravær.

Lønnsnivået er per 1.10.2023. Lønnsreserven 2024 ligger utenfor modellen. Modellen er altså i det prisnivå kommunen har valgt for budsjettering i tjenestene i 2024. Årene 2024–27 budsjetteres i prisnivå 2024. Tabellen under viser

- ▶ Lønnsutgiftene ved hver skole.
- ▶ Lønnsutgift 1000 kroner per elev i regnskap 2022 og i budsjett 2024 og vekst i utgift fra 2022 til 2024. Gjennomsnittlig vekst i utgift per elev er 10.000 kroner. Veksten i utgift per elev i skolene varierer fra 3.000 til 17.000 kroner ekskl. pris og lønnsvekst.

Tabell 18: Lønnsutgifter ved ordinære grunnskoler i Bærum. Kilde: Kommuneregnskap og ny modell alt. 0.

14d. SUM lønnsutgift	2021 regnskap	2022 regnskap	2023 regnskap	2024	2025	2026	2027	Lønn per elev 2022	Lønn per elev 2024	Lønn 2024 - lønn 2022
Anna Krefling skole	30 960	32 060	33 889	34 309	31 480	30 437	29 565	69	75	6
Bekkestua barneskole	32 425	33 079	37 201	38 320	38 255	38 156	37 834	66	73	7
Bekkestua skole	33 708	34 325	42 385	46 977	45 552	46 189	46 073	72	80	8
Bjørnegård skole	24 753	25 836	29 258	28 981	29 052	28 677	29 292	80	89	9
Blommenholm skole	18 296	20 711	22 286	23 009	22 197	22 158	22 103	63	70	7
Bryn og Hamnerbakken skole	28 818	26 347	33 432	35 377	34 156	33 987	34 301	63	80	17
Eikeli skole	30 432	29 820	34 500	33 269	33 791	33 935	34 401	62	75	12
Eiksmarka skole	33 810	33 653	37 943	40 283	39 895	39 157	38 749	59	68	9
Eineåsen skole	27 922	24 372	26 027	25 401	25 234	25 103	24 880	98	107	9
Emma Hjorth skole	22 005	22 564	25 109	26 619	24 187	24 804	25 036	81	94	14
Evje skole	21 374	44 217	48 930	50 523	48 849	48 048	48 323	136	147	11
Gjettum skole	25 342	25 578	27 568	28 401	28 187	28 202	27 154	80	86	6
Grav skole	33 076	30 634	33 791	35 327	34 279	33 086	32 943	61	68	7
Gullhaug skole	18 288	19 613	22 874	23 265	19 413	19 425	19 467	77	89	12
Haslum skole	29 936	30 318	35 055	35 697	36 044	35 455	34 757	63	74	11
Hauger skole	33 424	36 300	39 037	38 449	36 116	34 765	34 371	98	104	6
Hosle skole	29 980	29 939	35 520	36 921	34 336	33 305	32 882	60	72	11
Hosletoppen skole	22 173	23 002	25 343	25 312	26 514	27 366	27 675	75	85	11
Hundsund ungdomsskole	26 944	28 709	32 097	35 084	33 792	33 812	34 353	82	85	3
Høvik Verk skole	21 935	24 168	28 582	29 141	27 049	26 556	26 668	65	77	12
Høvik skole	32 313	34 070	37 147	36 974	35 647	34 911	34 942	64	72	8
Jar skole	34 474	32 720	38 448	38 422	37 953	37 498	37 100	59	70	11
Jong skole	26 625	26 101	27 797	27 777	30 267	30 942	31 267	67	75	8
Levre skole	43 662	41 847	47 740	47 513	45 285	44 297	43 689	76	86	10
Lommedalen skole	26 335	25 557	26 316	25 360	24 175	23 701	23 513	67	72	6
Lysaker skole	18 014	20 255	21 981	21 548	19 293	19 661	19 958	77	89	13
Løkeberg skole	38 393	37 509	38 898	38 451	36 973	36 773	37 548	73	76	4
Mølladammen ungdomsskole	37 203	36 203	42 425	42 823	40 884	39 188	38 017	80	90	10
Oksenøya skole	8 069	17 335	27 209	31 839	30 253	30 259	31 028	78	86	8
Ramstad skole	45 158	43 849	49 359	46 891	45 065	45 055	45 335	75	89	14
Ringstabekk skole	27 906	28 450	31 787	34 967	34 852	35 734	36 908	71	80	9
Rykkinn skole	35 328	35 927	39 409	43 337	39 421	39 710	39 923	77	84	7
Skui skole	23 081	24 114	26 716	27 245	27 513	27 940	28 133	71	79	9
Snarøya skole	21 023	21 743	24 541	25 571	24 506	23 589	22 511	63	71	8
Stabekk skole	33 207	32 629	37 398	36 983	36 306	36 253	36 162	65	74	9
Storøya skole	29 959	27 331	26 203	27 897	28 733	28 739	29 463	60	65	5
Tanum skole	18 924	21 447	25 994	27 285	26 729	27 143	27 581	65	75	10
Vøyenenga skole	29 524	27 674	30 540	31 079	29 850	29 001	28 468	83	95	12
Østerås skole	32 836	30 408	33 386	31 520	30 426	29 410	28 656	76	85	9
Bærum	1 107 635	1 140 412	1 284 121	1 314 148	1 272 508	1 262 427	1 261 029	72	81	9
Analys:										
Årsverk per kalenderår	1 557	1 544	1 575	1 580	1 527	1 516	1 514			
Utgift per årsverk	711	739	815	832	833	833	833			
Kostnadsvekst per årsverk	6 %	4 %	10 %	2 %	0 %	0 %	0 %			

Tabellen over viser en sterk lønnsvekst per årsverk i 2023. Mye av årsaken er at etterbetaling for lønnsoppgjøret i 2022 for lærere ble utbetalt i 2023.

6.2.9 Driftsmidler

Bærum har valgt å kjøpe inn datautstyr og digitale læremidler sentralt. Det gjør at skolene har små driftsbudsjetter. Driftsmidlene har likevel vært klart underbudsjettet i mange år. Det har vært store avvik mellom tildelt driftsbudsjett og regnskap ved alle skolene. Tildelingen har ligget rundt 2.000 kroner per elev (30 millioner kroner). Regnskap per elev har vært rundt 4.000 kroner (60 millioner kroner). Ny modell tildeler driftsmidler etter en realistisk minimumsløsning:

- Driftsmidler tildeles med 2.700 kroner per elev i barneskolen og 2.900 kroner i ungdomsskolen.

Samlede utgifter synker fra 60 millioner kroner i regnskap 2023 til ca. 45 millioner kroner i planperioden. Tabellen under viser driftsmidler per skole.

Tabell 19: Driftsmidler i ordinære skoler i Bærum. Kilde: Kommuneregnskap og ny budsjettmodell alt. 0.

15a. Driftsmidler	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Sum per elev bsk				3,7	3,7	3,7	3,7
Sum per elev usk				4,0	4,0	4,0	4,0
Anna Krefting skole	943	1 657	1 500	1 611	1 571	1 514	1 466
Bekkestua barneskole	1 190	1 663	1 391	1 937	1 961	1 955	1 940
Bekkestua skole	1 051	1 959	1 990	2 214	2 203	2 240	2 232
Bjørnegård skole	993	1 101	1 019	1 286	1 271	1 249	1 279
Blommenholm skole	1 112	1 472	1 318	1 135	1 109	1 095	1 090
Bryn og Hammerbakken skole	1 598	1 968	1 941	1 560	1 570	1 560	1 576
Eikeli skole	1 615	2 119	1 500	1 660	1 675	1 681	1 706
Eiksmarka skole	1 363	2 165	2 152	2 052	2 016	1 976	1 954
Eineåsen skole	1 293	1 318	1 107	1 030	1 027	1 022	1 010
Emma Hjorth skole	1 339	1 512	1 788	975	990	1 013	1 026
Evje skole	926	1 555	1 585	1 255	1 226	1 188	1 199
Gjettum skole	1 111	1 084	1 085	1 291	1 277	1 281	1 227
Grav skole	995	1 993	1 913	1 823	1 748	1 679	1 672
Gullhaug skole	1 797	1 329	1 190	953	921	904	907
Haslum skole	1 465	1 584	1 401	1 752	1 753	1 724	1 686
Hauger skole	1 131	1 786	1 621	1 438	1 360	1 296	1 275
Hosle skole	677	2 114	1 637	1 821	1 765	1 706	1 683
Hosletoppen skole	1 160	947	725	1 186	1 234	1 281	1 300
Hundsund ungdomsskole	1 432	1 219	1 754	1 576	1 588	1 589	1 614
Høvik Verk skole	1 171	1 521	1 230	1 367	1 336	1 305	1 310
Høvik skole	1 285	2 414	1 721	1 853	1 811	1 770	1 771
Jar skole	853	2 066	1 729	2 048	1 993	1 968	1 946
Jong skole	1 744	1 745	1 913	1 363	1 375	1 408	1 424
Levre skole	838	2 356	2 012	2 071	2 057	2 010	1 979
Lommedalen skole	836	1 599	1 308	1 274	1 234	1 196	1 183
Lysaker skole	1 449	915	1 002	867	871	877	893
Løkeberg skole	910	1 890	2 007	1 863	1 831	1 816	1 858
Mølladammen ungdomsskole	362	1 434	1 501	1 988	1 938	1 852	1 793
Oksenøya skole	1 803	870	764	1 408	1 435	1 430	1 471
Ramstad skole	1 611	2 342	1 699	2 177	2 150	2 149	2 162
Ringstabekk skole	2 524	2 132	1 898	1 655	1 667	1 706	1 771
Rykkinn skole	1 437	2 902	2 893	1 767	1 804	1 818	1 828
Skui skole	1 175	1 577	1 187	1 223	1 217	1 239	1 247
Snarøya skole	1 500	1 241	1 175	1 260	1 208	1 144	1 076
Stabekk skole	994	2 181	1 807	1 880	1 868	1 868	1 860
Storøya skole	794	1 694	1 142	1 381	1 408	1 403	1 443
Tanum skole	1 328	1 651	1 211	1 318	1 344	1 363	1 389
Vøyenenga skole	1 416	1 878	1 291	1 281	1 269	1 230	1 202
Østerås skole	-	1 612	1 698	1 504	1 450	1 397	1 353
Bærum	47 221	66 560	59 804	60 104	59 531	58 904	58 804
Regnskap netto utgift (fratrullet driftsinntekter)							
Netto utgift per elev	3,0	4,2	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
Deflator	117 %	110 %	104 %	100 %			
Netto utgift per elev faste priser	3,5	4,6	3,9	3,8			

6.2.10 Netto driftsutgifter

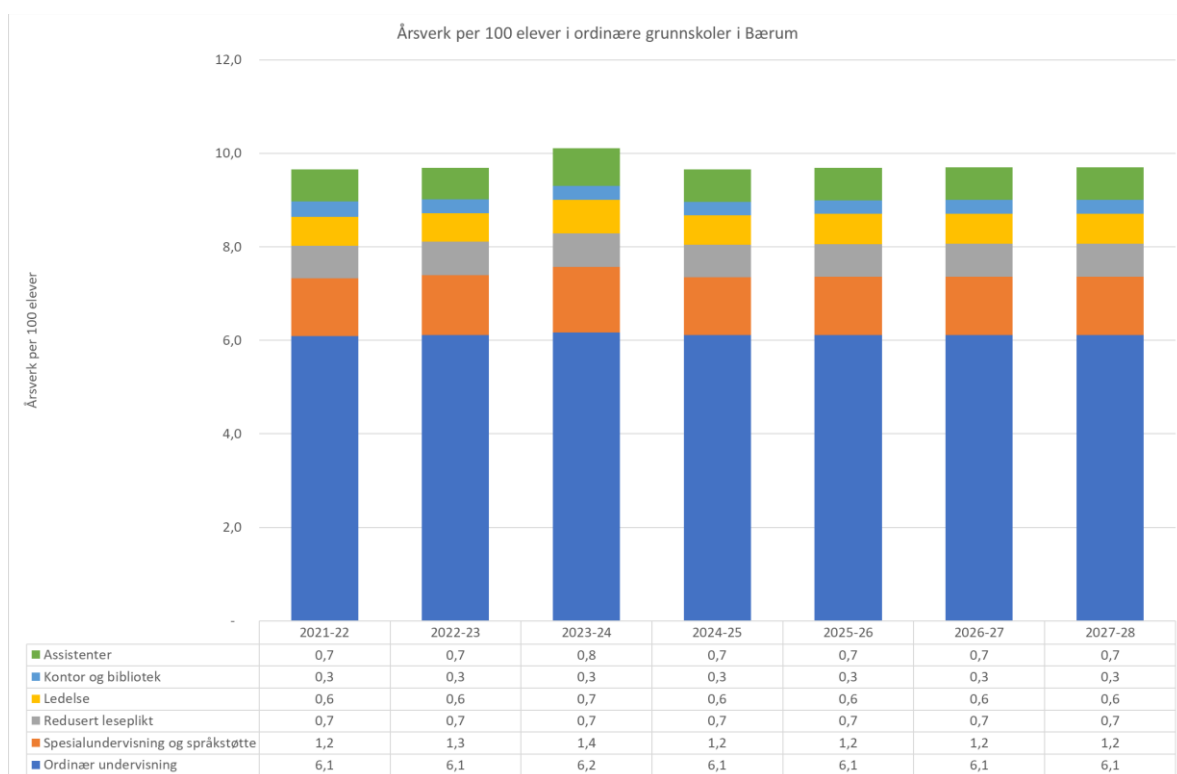
Netto driftsutgifter er sum lønn og drift. Samlet utgift for 39 skoler er 1,374 milliarder kroner i 2024. Tabellen under viser netto utgift for hver skole.

Tabell 20: Netto driftsutgifter for ordinære grunnskoler i Bærum. Kilde: Kommuneregnskap og ny modell alt. 0

17. Sum netto utgift skolene	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Utgift per elev 2022	Utgift per elev 2024	2024 minus 2022
Anna Krefting skole	31 903	33 717	35 389	35 920	33 051	31 951	31 031	72	78	6
Bekkestua barneskole	33 615	34 742	38 592	40 257	40 216	40 110	39 774	70	76	6
Bekkestua skole	34 758	36 284	44 375	49 191	47 755	48 429	48 305	76	84	7
Bjørnegård skole	25 746	26 936	30 278	30 267	30 323	29 926	30 572	83	92	9
Blommenholm skole	19 407	22 183	23 604	24 144	23 306	23 253	23 193	68	74	6
Bryn og Hammerbakken skole	30 416	28 315	35 372	36 937	35 726	35 546	35 877	68	85	17
Eikeli skole	32 047	31 939	36 000	34 929	35 467	35 616	36 107	67	78	11
Eiksmarka skole	35 172	35 817	40 095	42 336	41 911	41 132	40 703	63	72	9
Einås skole	29 215	25 689	27 133	26 431	26 261	26 126	25 890	103	112	8
Emma Hjorth skole	23 344	24 075	26 898	27 594	25 177	25 817	26 062	86	101	15
Evje skole	22 300	45 771	50 515	51 778	50 075	49 236	49 521	141	152	11
Gjettum skole	26 453	26 662	28 653	29 692	29 464	29 483	28 381	83	90	6
Grav skole	34 071	32 627	35 704	37 150	36 027	34 766	34 615	65	72	7
Gullhaug skole	20 085	20 942	24 064	24 218	20 334	20 329	20 374	82	93	12
Haslum skole	31 402	31 903	36 455	37 450	37 797	37 179	36 442	66	77	11
Hauger skole	34 555	38 086	40 658	39 887	37 476	36 061	35 645	103	108	6
Hosle skole	30 657	32 053	37 157	38 742	36 101	35 011	34 565	65	75	10
Hosletoppen skole	23 334	23 948	26 068	26 498	27 748	28 647	28 975	78	88	10
Hundsund ungdomsskole	28 376	29 928	33 851	36 660	35 381	35 401	35 967	85	90	5
Høvik Verk skole	23 106	25 689	29 812	30 508	28 385	27 861	27 978	70	81	11
Høvik skole	33 598	36 485	38 868	38 827	37 458	36 682	36 713	69	75	6
Jar skole	35 327	34 786	40 177	40 470	39 947	39 466	39 046	63	73	10
Jong skole	28 370	27 846	29 710	29 140	31 641	32 350	32 692	72	80	9
Levre skole	44 499	44 203	49 751	49 584	47 342	46 307	45 667	80	89	9
Lommedalen skole	27 171	27 157	27 624	26 635	25 409	24 896	24 696	71	76	5
Lysaker skole	19 463	21 170	22 983	22 415	20 164	20 537	20 851	80	93	13
Løkeberg skole	39 302	39 399	40 904	40 313	38 804	38 590	39 406	76	80	4
Mølladammen ungdomsskole	37 565	37 637	43 926	44 812	42 823	41 040	39 810	83	93	10
Oksengya skole	9 872	18 205	27 973	33 247	31 687	31 690	32 499	82	88	6
Ramstad skole	46 769	46 190	51 059	49 068	47 215	47 204	47 497	79	92	13
Ringstabekk skole	30 430	30 581	33 685	36 622	36 519	37 440	38 679	76	85	9
Rykkinn skole	36 765	38 829	42 302	45 104	41 225	41 528	41 752	83	90	7
Skui skole	24 256	25 690	27 904	28 468	28 729	29 179	29 380	75	83	8
Snarøya skole	22 523	22 984	25 716	26 830	25 713	24 733	23 587	67	75	8
Stabekk skole	34 201	34 809	39 205	38 863	38 174	38 121	38 022	70	78	8
Storøya skole	30 754	29 024	27 345	29 278	30 141	30 143	30 906	64	68	4
Tanum skole	20 252	23 098	27 205	28 603	28 073	28 506	28 971	70	78	8
Vøyenenga skole	30 940	29 552	31 831	32 360	31 119	30 230	29 670	89	99	10
Østerås skole	32 836	32 020	35 084	33 024	31 876	30 806	30 009	80	90	10
Bærum	1 154 856	1 206 972	1 343 925	1 374 251	1 332 039	1 321 330	1 319 833	76	85	9

I faste 2024-priser er elevkostnaden stabil på rundt 85.000 kroner per elev.

Det var 10,2 årsverk per 100 elever i ordinære skoler i Bærum høsten 2023. Med ny modell synker bemanningen til 9,7 årsverk, se figuren under. Det er på nivå med årene 2020–2022.



Figur 15: Årsverk per 100 elever i ordinære grunnskoler i Bærum. Kilde: GSI og ny budsjettmodell alt. 0

Den nye modellen skal ikke bare fordele midler mellom skolene. Den skal også bidra til strategisk styring av grunnskolen. Den skal vise handlingsmulighetene i tjenesten og hva alternative veivalg koster. Det er ingen fasitsvar på hva grunnskolen skal koste. Det er derfor viktig å kunne sammenligne modellen med lovens krav til tjenesten og utgiftene i andre kommuner. Det er viktig å ha en modell som følger økonomiplanperioden. Viktige endringer tar ofte flere år.

For å få til dette, er modellen bygget opp etter modellen for rapportering til GSI. Dagens tildelingsmodell er ganske godt tilpasset GSI, men ikke helt. Følgende endringer bør gjøres:

- ▶ Ressurser til utegrupper ved Haug skole (Eikeli, Bekkestua B og Løkeberg) bør være en del av Haug skole. I dag rapporteres elevene ved Haug, men de ansatte rapporteres ved uteskolene. Hele ansvaret for utegruppene bør legges til Haug. Haug låner lokaler ved uteskolene.
- ▶ Elever med mottaksklasser ved Evje og Hauger bør være en del av mottaks-skolene. I dag telles elevene på en måte i GSI og på en annen måte i tildelingsmodellen.
- ▶ Elevtallet i GSI bør legges til grunn i budsjettarbeidet. I dag telles elevene 1.4. Budsjettet for neste kalenderår lages med dette elevtallet. Inneværende års budsjett justeres med nytt elevtall 1.4. Tellingen i GSI brukes ikke i budsjettarbeidet i dag. I ny modell tildeles budsjettet for neste kalenderår som et gjennomsnitt av GSI-tallet om høsten og prognosen for elevtallet neste høst. Inneværende års budsjett korrigeres med nytt GSI-tall. Dette er eksempelvis rutinen i Sandnes. Erfaringen med dagens tellemåte i Bærum er at man budsjetterer med for mange elever (100–200 elever).

6.2.11 Gjennomsiktighet

Det er et mål at ny modell blir mer gjennomsiktig enn den gamle. Det vil si:

- ▶ Enklere
- ▶ Bedre dokumentert
- ▶ Bedre opplæring for rektorene

Denne rapporten er et tiltak for å forklare modellen, både for rektorer og andre brukere.

Den nye modellen er ikke spesielt enkel, og den er på 1.800 linjer. Agenda Kaupang har ikke laget en like detaljert modell i noen andre kommuner. Det er et paradoks. Bærum har store skoler (364 elever per skole). De er ingen skoler under 250 elever. Det er dessuten en stor spesialscole og alternative skoler som tar inn elevene med de største behovene for spesielle tilbud. Det burde ikke være nødvendig med en så detaljert tildeling av midler i de ordinære skolene i en slik kommune. Tilfeldighetene vil i prinsippet fordele de gjenstående problemene ganske jevnt mellom skolene. Man ville tro det var tilstrekkelig med en sum per elev og en viss omfordeling etter ulikheter i levekår, kanskje også en grunnressurs per skole.

På grunn av den lave budsjetttrammen er det ikke slik i Bærum. Det blir nødvendig med detaljerte budsjettmodeller når budsjetttrammene er svært lave. Risikoen for at enkeltskoler får for lite må minimeres med detaljerte budsjettmodeller.

Det er laget en egen modell i Excel som viser datagrunnlaget og resultatet for hver skole. Man velger skole og får fram relevante opplysninger for planperioden og de siste årene:

- ▶ Elever
- ▶ Lærertimer
- ▶ Årsverk
- ▶ Lønnsutgift
- ▶ Driftsmidler
- ▶ Netto utgift
- ▶ Nøkkeltall

Tabellen på neste side viser et eksempel. Ved å klikke på overskriftene hopper man til de relevante formlene i modellen.

Tabell 21: Utgifter og nøkkeltall for Bryn og Hammerbakken skole. Kilde: GSI, kommuneregnskapet og ny budsjettmodell alt. 0

Skole	Historie (GSI og regnskap)				Budsjett			
Bryn og Hammerbakken skole								
Skoleår	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28
Grunnlagsdata:								
Elever	404	421	416	417	428	419	425	427
Levekårsindeks	0 %	0 %	0 %	130 %	130 %	130 %	130 %	130 %
Indeks innvandrere	0 %	0 %	0 %	134 %	134 %	134 %	134 %	134 %
Antall årsverk lærere over 60 år	-	-	1,5	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Antall årsverk lærere 57-59 år	-	-	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Lærertimer								
Ordinær undervisning	17 487	19 822	20 406	21 264	19 377	18 986	19 247	19 320
Spesialundervisning	3 291	1 904	2 726	2 793	3 239	3 168	3 216	3 229
Språkstøtte	532	380	352	476	804	786	798	801
Språkstøtte diverse	-	-	-	-	-	-	-	-
Redusert leseplikt	2 465	2 884	1 596	1 504	1 548	1 524	1 540	1 545
Sum årstimer lærere	23 775	24 990	25 080	26 037	24 968	24 464	24 801	24 895
Årsverk								
Lærere	32,1	33,7	33,8	35,1	33,7	33,0	33,5	33,6
Ledere	2,7	2,8	2,8	4,7	2,7	2,6	2,7	2,7
Kontor og bibliotek	1,7	1,8	1,4	1,6	1,2	1,2	1,2	1,2
Miljøpersonale	0,5	0,8	0,5	0,9	3,5	3,4	3,4	3,4
Fysak assistenter	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Leksehjelp lærere	0,5	0,4	0,5	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3
Sum årsverk skoleår	37,5	39,6	39,1	42,9	41,5	40,6	41,2	41,4
Kalenderår	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Årsverk kalenderår								
Lærere og ledere	34,1	35,7	37,0	38,6	38,7	36,4	36,2	36,5
Kontor, bibliotek og miljø	2,6	2,3	2,3	2,2	3,5	4,6	4,6	4,6
Sum årsverk kalenderår	36,7	38,1	39,3	40,7	42,2	41,0	40,8	41,2
Netto driftsutgift:				Prognose				
Lønn	27 053	28 818	26 347	33 432	35 377	34 156	33 987	34 301
Drift	2 598	1 598	1 968	1 941	1 560	1 570	1 560	1 576
Sum netto utgift	29 651	30 416	28 315	35 372	36 937	35 726	35 546	35 877
Analyse	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28
Gruppestørrelse 2	16,9	15,7	15,0	14,4	16,2	16,2	16,2	16,2
Årsverk per 100 elever	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28
Lærere	7,94	8,01	8,14	8,43	7,87	7,88	7,87	7,87
Ledelse	0,66	0,67	0,67	1,13	0,63	0,63	0,63	0,63
Kontor og bibliotek	0,41	0,43	0,33	0,39	0,29	0,29	0,29	0,29
Miljøpersonale	0,12	0,18	0,12	0,22	0,81	0,81	0,81	0,81
Sum	9,13	9,28	9,26	10,16	9,59	9,60	9,59	9,59

7 Styring av den samlede budsjettrammen

Budsjettmodellen er et verktøy for å fordele midler mellom skolene. Modellen er også et verktøy for å styre den samlede rammen for de ordinære grunnskolene i Bærum.

Modellen er tilpasset den fireårige økonomiplanleggingen i kommunene. Elevprognoser er lagt som grunnlag for modellen. Modellen er tilpasset statens system for rapportering av ressursbruken i grunnskolen (GSI). Det gjør det mulig å sammenligne den samlede ressursbruken med tidligere år og andre kommuner. Vi kan beregne nøkkeltall og vise handlingsmuligheter for strategisk styring.

I dette kapitlet vil vi sammenligne fire budsjettrammer ved hjelp av den modellen som er presentert:

- ▶ **Alternativ null:** Nivå Bærum GSI 2022. Dette er det nivået som framkommer i GSI-rapporteringen høsten 2022. Dette er nivået før tilleggsbevilgningene for 2023. Dette er det nivået Bærumskolen har drevet på etter at lærernormen ble innført i 2019. Det er dette nivået skolen skal tilbake til, hvis dagens tilleggsbevilgninger stoppes.
- ▶ **Alternativ 1:** Nivå Bærum GSI 2023. Alternativ 1 er det nivået som framkommer i GSI-rapporteringen høsten 2023. Dette er nivået med tilleggsbevilgninger. Det ble bevilget ca. 50 millioner kroner ekstra i 2023.
- ▶ **Alternativ 2:** Nivå ASSS GSI 2023. Alternativ 2 er gjennomsnittsnivået i de ti ASSS-kommunene i 2023. Det vil si nivået som framkommer i GSI-rapporteringen høsten 2023.
- ▶ **Alternativ 3:** Nivå dagens budsjettmodell. Dette er det nivået som framkommer av dagens budsjettmodell fra 2023 eller 2024. Dette er det politisk vedtatte driftsnivået i Bærum, før tilleggsbevilgninger. Forskjellen mellom alternativ 3 og alternativ null er at alternativ null er basert på regnskap og GSI-rapportering, mens alternativ 4 bruker plantallene (budsjettet).

Tabellen under sammenligner kostnadene ved de fire alternativene i skoleåret 2024-25. Felles forutsetninger for alle alternativene:

- ▶ Elevtall 15.867, antatt gjennomsnitt i 2024
- ▶ Prinsnivå budsjett 2024

Tabellen oppsummerer netto driftsutgifter i hvert alternativ slik:

- ▶ Årsverk er fordelt mellom oppgaver i tråd med GSI-rapporteringen
- ▶ Lønn beregnes som et gjennomsnitt per årsverk
- ▶ Driftsmidler legges til med satser hentet fra regnskap (alternativ 0–2) eller dagens budsjettmodell (alternativ 3)

Forskjellen mellom alternativene framkommer som samlet beløp og sum per elev. Den billigste modellen er dagens budsjettmodell (alternativ 3), som ender med 81.000 kroner per elev eller 1.286 millioner kroner.

Å gå tilbake til kostnadsnivået i 2022 (alternativ null) vil komme på 85.000 kroner per elev eller 1.341 millioner kroner. Å videreføre nivået fra 2023 (alternativ 1) vil komme på 88.000 kroner per elev eller 1.396 millioner kroner. Å legge seg på kostnadsnivået i ASSS (alternativ 2) vil koste 96.000 kroner per elev eller 1.522 millioner kroner.

Tabell 22: Alternative budsjettrammer for ordinære skoler i Bærum skoleår 2024-25.

Beløp i 1000 kroner	Alt 0	Alt 1	Alt 2	Alt 3
	Alt. 0: Nivå GSI Bærum 2022-23	Alt. 1: Nivå GSI Bærum 2023-24	Alt. 2: Gjennomsnitt ASSS 2023-24	Alt. 4: Nivå dagens modell Bærum
Elever	15 867	15 867	15 867	15 867
Årsverk per 100 elever	9,7	10,1	11,1	9,5
<i>Ordinær undervisning</i>	6,1	6,2		6,4
<i>Spesialundervisning og språkstøtte</i>	1,3	1,4		1,8
<i>Redusert leseplikt</i>	0,7	0,7		0,4
<i>Ledelse</i>	0,6	0,7		0,5
<i>Kontor og bibliotek</i>	0,3	0,3		0,3
<i>Miljøpersonale</i>	0,7	0,8		0,1
Årsverk	1 538	1 604	1 761	1 507
Kostnad per årsverk	833	833	833	833
Sum lønn	1 281 046	1 336 071	1 467 080	1 255 609
Driftsmidler per elev	3,8	3,8	3,5	1,9
Sum driftsmidler	60 293	60 000	55 533	30 147
Sum netto utgift	1 341 339	1 396 071	1 522 613	1 285 756
Sum per elev, ordinære skoler	85	88	96	81

7.1.1 Alternativ 0: Nivået i Bærum i 2022

I dette alternativet videreføres det nivået som framgår av GSI-rapporteringen høsten 2022 og regnskapet for 2022. Det vil si nivået ved skoleårets start 2022–23. Alternativ null er det alternativet som er beskrevet som ny modell i rapportens kapittel 6.

Samlet bemanning i grunnskolen (inkludert Haug og BAS) var 10,4 årsverk per 100 elever. Ingen kommuner i Norge hadde lavere bemanning i grunnskolen enn Bærum det skoleåret.

Vi anser dette som et minimumsbudsjett for lovlig drift av ordinære grunnskoler i Bærum. Fem av skolene rapporterte lavere bemanning enn lærernormen tillater. I alternativ null driver alle skolene lovlig innenfor den samme årsverksrammen som i 2022–23, men de små skolene (under 300 elever) får mindre ressurser enn tidligere.

I alternativ 0 holdes bemanningsnormene på samme nivå som GSI-tallene viser høsten 2022. Det skjer en omfordeling mellom skolene av midlene til spesialundervisning og språkstøtte ved at midlene fordeles etter levekårsindeks. Vi tror dette gir en mer rettferdig fordeling av midlene. Men det er ikke lett å omfordele midler innenfor en så stram budsjettramme som det var i Bærum i 2022. Det bør settes av ressurser til å følge opp de skolene som mister ressurser i alternativ null. Det bør kanskje lages overgangsordninger for de skoler som taper mest.

I alternativ null settes midlene til drift opp til det nivået regnskapet de siste årene viser. Det vil si rundt 60 millioner kroner. Driftsmidler har vært betydelig underbudsjettet i Bærum. Budsjettet har tilsvart omtrent halvparten av det faktiske forbruket.

Alternativ null er en meget krevende løsning. Skolene kan drives lovlig, men hele tiden på kanten av loven og avtaleverket. En så marginal tilpasning fører til veldig mye administrasjon. Den minste uforutsette utgift gir risiko for å bryte loven. Kommunen risikerer stor slitasje og høy turnover i lederstillinger i skolen med denne modellen. Dette er ikke en bærekraftig løsning.

7.1.2 Alternativ 1: Nivået i Bærum i 2023

Alternativ 1 viderefører det faktiske driftsnivået i 2023. Det vil si den bemanningsfaktoren som framgår av GSI-apporteringen høsten 2023 og de regnskapsførte midlene til drift.

GSI-tallene viser at bemanningen i de ordinære skolene økte fra 9,7 årsverk per 100 elever høsten 2022 til 10,1 årsverk per 100 elever høsten 2023. Det er en økning på 64 årsverk. Skolene fikk bedre bemanningen innen ledelse, spesialundervisning, ordinær undervisning og miljøpersonale. Dette er det nivået skolene er på dette skoleåret.

Budsjettet i 2023 er ikke romslig. På tross av styrket budsjett, ser skolene ut til å gå med merforbruk rundt 5 millioner kroner i 2023. Tre skoler rapporterte lavere bemanning enn lærernormen tillater. Det var bare 2 kommuner som rapporterte lavere bemanning i grunnskolen enn Bærum i 2023 (Randaberg og Rælingen).

I alternativ 1 er budsjettet for driftsmidler økt opp til det nivået regnskapet viser, rundt 60 millioner kroner. Dette er et realistisk nivå på driftsmidler i Bærum.

Alternativ 1 er et nivå som kanskje er bærekraftig i Bærum på lengre sikt. Det er et minimumsnivå på lengre sikt.

7.1.3 Alternativ 2: Nivået i ASSS

Alternativ 2 er gjennomsnittsnivået i ASSS-kommunene, de 10 største kommunene i Norge. Dette er flinke skolekommuner med store skoler, høy kvalitet og profesjonelle skoleledere. Dette er de kommunene som er mest sammenlignbare med Bærum kommune.

GSI-statistikken for ASSS-kommunene er ikke direkte sammenlignbare med GSI-tallene for ordinære grunnskoler i Bærum. Vi må trekke fra utgifter i ASSS-kommunene til spesialskoler og alternative skoler. I Bærum utgjør Haug og BAS 0,9 årsverk per 100 elever. Vi har korrigert ASSS-tallene med 0,9 årsverk per 100 elever (fra 12,0 til 11,1) for å få tall som kan sammenlignes med ordinære skoler i Bærum. Med denne korreksjonen er elevkostnader i ordinære skoler i ASSS rundt 96.000 kroner. Bærum driver i så fall ordinære skoler ca 130 millioner kroner billigere enn ASSS.

Bærum har klart å få gode resultater i skolen til tross for lave kostnader. Det er en stor prestasjon. En del av årsaken er gode levekår i Bærum. Vi har sammenlignet kommunene med den samme indeksen for levekår som er brukt for å fordele midler til spesialundervisning. Bærum kommer ut best blant ASSS-kommunene, med en levekårsindeks på 0,75. Tromsø og Trondheim er nærmest, se tabellen under.

Tabell 23: Levekårsindeks for ASSS-kommunene. Kilde: SSB og Agenda Kaupang.

Vekt		0,25	0,5	0,25		
Kommune nr	Kommune	Innvandrere utenom vesten	Lav utdanning	Lav inntekt	Levekårsindeks	Rang levekårsindeks
3004	3004 Fredrikstad	1,24	1,15	1,64	1,29	342
3005	3005 Drammen	1,74	1,17	1,42	1,38	350
3024	3024 Bærum	1,11	0,66	0,57	0,75	24
4204	4204 Kristiansand	1,11	0,92	1,19	1,03	240
1103	1103 Stavanger	1,26	0,84	0,90	0,96	188
1108	1108 Sandnes	1,21	0,99	0,81	1,00	222
4601	4601 Bergen	0,95	0,85	0,96	0,90	141
5001	5001 Trondheim - Tråante	0,89	0,80	0,74	0,81	61
5401	5401 Tromsø	0,68	0,88	0,63	0,77	31

Figur 16: Levekårsindeks for norske kommuner med tre indikatorer.

Den gjennomsnittlige ASSS-kommunen har større ressurser per elev enn Bærum til alle oppgavene i skolen. Forskjellen er størst når det gjelder spesialundervisning og miljøpersonale. Det er her levekårene betyr mest. Bærumsskolen trenger antakelig ikke like mye penger per elev som ASSS-kommunene.

Netto utgift per skole i Bærum er 4,8 millioner kroner lavere enn statistisk forventet. Det tilsvarer omtrent 210 millioner kroner for hele kommunen. ASSS-kommunene ligger i gjennomsnitt på forventet nivå.

ASSS-kommunene bruker litt mindre penger enn Bærum på driftsmidler (materiell mm) i skolen.

7.1.4 Alternativ 3: Dagens budsjettmodell i Bærum

I alternativ 3 er dagens budsjettmodell tilpasset/kodet om til GSI-rapporteringen. Dagens budsjettmodell for 2024 har omtrent 1510 årsverk, før tilleggsbevilgninger. Det tilsvarer omtrent 9,5 årsverk per 100 elever. Dette er det planlagte nivået for ordinære skoler i Bærum når dagens tilleggsbevilgninger ikke lenger er der.

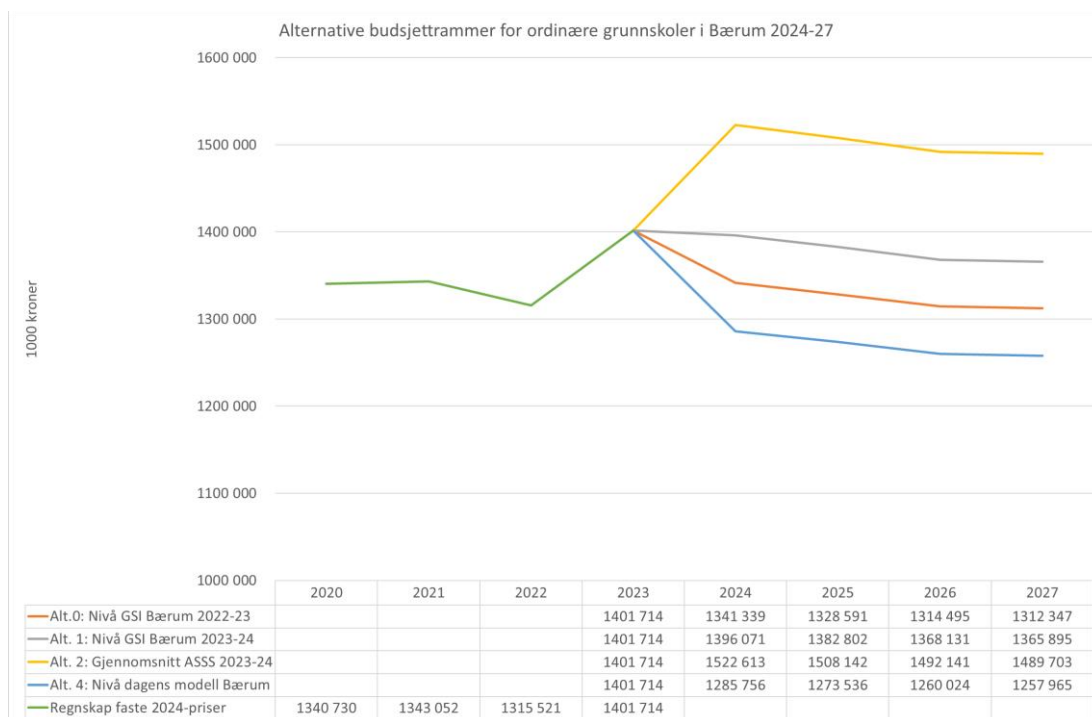
Dagens budsjettmodell har omtrent ingen årsverk miljøarbeider. Nesten alle ressurser deles ut som lærertimer. Rektorene veksler om lærertimene til assistenttimer etter behov. Dette bidrar til at det blir få årsverk per elev i tabellen. Dagens budsjettmodell (uten tilleggsbevilgninger) gjaldt for kalenderåret 2022.

Dagens budsjettmodell underbudsjetterer midlene til drift. Det ligger maksimalt 30 millioner kroner i driftsmidler i modellen i 2024. Det er omtrent halvparten av det faktiske forbruket i 2023.

7.1.5 Alternative budsjetttrammer 2024–27

Figuren under viser alternative budsjetttrammer for økonomiplanperioden 2024–27 basert på den prognosen for elever som er brukt i modellarbeidet. Antall elever synker fra 15.848 i 2023 til 15.524 i 2027. Det reduserer budsjettbehovet med omtrent 30 millioner kroner i alle modellene. Regnskap 2020–24 er presentert i faste 2024-priser for å være sammenlignbar med budsjett-tallene.

Figuren under er bare en illustrasjon av alternativene. Det er urealistisk å ta i bruk en ny modell høsten 2024. En ny modell bør vedtas før skolene lyser ut stillinger for nytt skoler. Hvis modellen vedtas i år, kan den tas i bruk fra skoleåret 2025–26. Da vil den få full effekt i 2026.



Figur 17: Alternative budsjettrammer for ordinære grunnskoler i Bærum 2024–27.